

Slovenski čebelar

10

Letnik LXXXII - Leto 1990

Slovenski čebelar

SLOVENSKI ČEBELAR
GLASILO ČEBELARSKIH
ORGANIZACIJ SLOVENIJE

Št. 10

1. oktober

letnik 92

VSEBINA

Edi Senegačnik: O letošnji medeni beri	257
Janez Firm: Čebelarjeva opravila v oktobru	259
Dragutin Popeskovič: XXXII. Mednarodni kongres čebelarstva Apimondije – delo komisije za apiterapijo	261

BOLEZNI ČEBEL

Naum Bandžov: Higiensko obnašanje čebel delavk v družinah, okuženih s hudo gnilobo čebelje zalege	263
---	-----

SELEKCIJA ČEBEL

Janez Pokljukar: Umetna selekcija čebel	265
---	-----

OBISKALI SO NAS

Marjan Zalokar: Ponovno so nas obiskali francoski čebelarji iz Grenobla	266
---	-----

IZKUŠNJE NAŠIH ČEBELARJEV

Ivan Kranjc: Vzdrževanje toplote in zoževanje	269
Franc Šivic: Slovenski čebelarji v Ameriki	271
Čebelarji iz Ribnice na izletu	272

IZ DRUŠTVENEGA ŽIVLJENJA

Marjan Skok: Regresiranje zdravil v čebelarstvu	274
Milan Runtas: Razmišljanje o uvedbi zaščite znamke za slovenske medove	275

IZ TUJIH ČEBELARSKIH ČASOPISOV

Martin Mencej: Čebelarske organizacije v NDR se v naglici pripravljajo na združitve s čebelarji ZRN	277
V. Schneider: Na obisku pri profesionalnem čebelarju na Floridi	278
Janez Pokljukar: Predlog organizacije dela pospeševalne službe	280

NAŠI ZNANI ČEBELARJI

Pavle Zaletel: Francišek Rojina – Cvet z drevesa slovenskega čebelarstva	282
--	-----

OSMRTNICE

OBVESTILA

CONTENTS

E. Senegačnik: About this year's honey harvest	257
J. Firm: Beekeeper's occupations in October	259
D. Popeskovič: XXXII th international beekeepers congress APIMONDIA – the work of standing comision for apitherapy	261

BEE DISEASES

N. Bandov: American foul brood – the clean-up behavior of the colonies	263
--	-----

SELECTED OF BEES

J. Pokljukar: Artificial selected of bees	265
---	-----

A VISIT'S

M. Zalokar: The French beekeepers visited us once again	266
---	-----

OUR BEEKEEPERS' EXPERIENCES

I. Kranjc: Meintenance of heath and narrowing	269
F. Šivic: Slovenian beekeepers in USA	271
Beekeepers from Ribnica in a pleasure trip	272

FROM THE SOCIETY LIFE

M. Skok: Financial help for beekeepers	274
M. Runtas: Meditation about protection of Slovenian honey with trade-mark	275

FROM FOREIGN NEWSPATERS

M. Mencej: Beekeeping Society's in DDR will asociated with beekeepers in BRD	277
V. Schneider: A visit to a profesional beekeeper in Florida	278

PIONERS OF ADVANCED BEEKEEPING

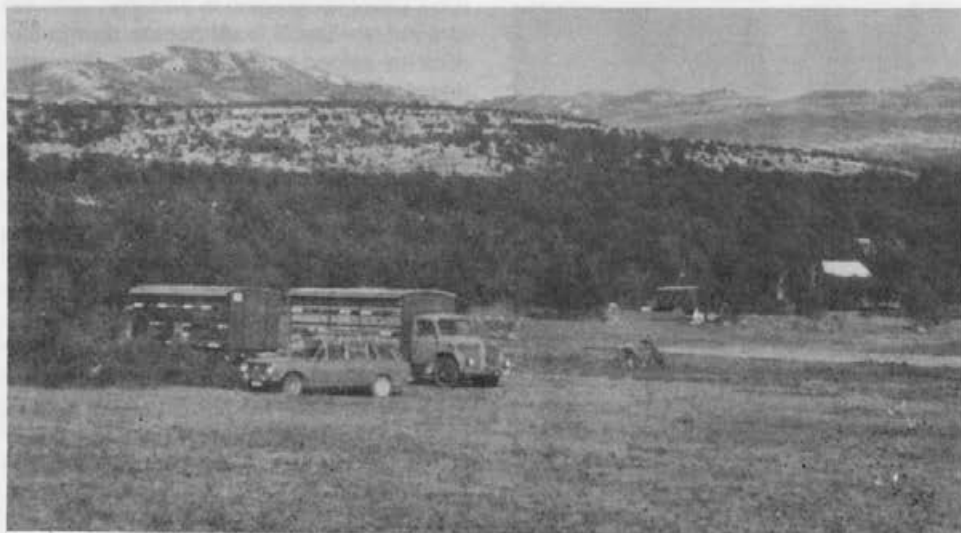
P. Zaletel: Francišek Rojina	282
------------------------------	-----

OBITUARIES

INFORMATION

Slika na naslovni strani:

Med snemanjem kadrov za novo videokaseto z delovnim naslovom ČEBELARJENJE – drugi del pri Janezu Firmu.

Slovenski čebelarji v Liki letos niso veliko točili. Kamion Jožeta Ahlina iz Grosuplja.

O LETOŠNJI MEDENI BERI

Prof. EDI SENEGAČNIK

Tako neugodnega oziroma žalostnega poročila o pretekli čebelni beri našim čebelarjem doslej še nisem pisal. Slovenski čebelarji so ostali letos brez medu, in kar je morda še huje – nekateri so morali zaradi pomanjkanja paše čebele vse leto krmiti. To se je dogajalo v času, ko bi sicer morale imeti čebele najboljšo pašo. Le tako so lahko ohranili svojo žival pri življenju. Zdaj pa bo treba že itak oslabiljene čebelne družine nakrmiti še za zimo. Res lahko govorimo o pravi katastrofi, ki je močno prizadela slovensko čebelarstvo. Bolje so opravili naši čebelarji prevažalci, ki so v sosednji republiki Hrvatski le imeli eno ali dve točenji. Toda tudi tam je bila letošnja bera veliko slabša kot druga leta. Še do nedavnega nas je pestila uničujoča varoa. Zdaj, ko smo z njo opravili in bi morali spet doživljati boljše čase, so prišle druge nadloge.

Pretekla zima je bila za prezimovanje zelo ugodna. Spomladi so se čebelje družine lepo razvijale, saj jim je cvetoče sadno drevje nudilo dovolj obnožine in medicine. K temu pa so pripomogli tudi naši travniki,

zlasti tam, kjer so vabile na pašo rumene zaplate medečega regrata. No, tudi zdaj smo lahko opazovali, da je bilo kar preveč hladnih in deževnih dni, ki niso obetali nič dobrega. Zavlekli so se še tja v mesec maj in junij ter prekinjali pašo na repici, akaciji, smreki in hoji. Julija pa se je temu pridružila še prevelika vročina, ki je prinesla s seboj še uničujočo sušo. To so bili poglavitni vzroki, da je prenehala vsakršna paša in so medišča ostala prazna.

Naša najbolj obetajoča paša na akaciji je pri nas v Sloveniji odpovedala, prav tako tudi po drugih delih Jugoslavije, razen v Srbiji. Zaradi hladnega in deževnega vremena so nabrale čebele na njej nekaj kilogramov, ki pa jih ni bilo vredno iztočiti. Kjer so imeli panji v mediščih še nekaj kilogramov repičnega medu, so zdaj lahko iztočili z obeh paš od 10 do 15 kilogramov medu. Naj omenim, da tudi repica letos ni medila in so čebele nabrale na njej le po nekaj kilogramov. Tudi amorfa na Hrvaškem ni dala kaj prida. Pri nas v Sloveniji bi morala takrat zamediti smreka. Če se je kje njeno medenje tudi pojavilo, ga je pre-

Tudi satnice so čebele slabo gradile, če jim čebelar ni »pomagal«.

kinil dež in tako smo ostali brez našega najslastnejšega medu – smrekovca. Prav tako je bilo tudi s hojo. Nikjer ni toliko zamedila, da bi čebele na njej kaj več nabrale. Morda bi omenili Dolenjske Toplice, kjer je hoja delno le zamedila. Vse je kazalo, da bi bila lahko na njej dobra paša, ko ne bi bilo padavin. V popolni brezpašni dobi po vsej Sloveniji so nekateri čebelarji zdaj našli svoj edini up v Dolenjskih Toplicah, saj so semkaj pripeljali v nekaj nočeh več kot 60 prevoznih čebelnjakov.

Zdaj, konec avgusta, ko pišem te vrstice, je zamedila hoja na Notranjskem, na Javorniku in v okolici Logatca oziroma na področju Laze–Ravnik. Tako poroča naša obveščevalna služba o gozdnem medenju. Tudi letos jo moramo pohvaliti, saj je delovala odlično in nas sproti obveščala o medenju. Le škoda, da so bila njena poročila večinoma neugodna, saj je bila tehničnica običajno »zravnanana« ali pa je pokazala 10 ali 20 dkg donosa na podrast ali pa prav toliko padca.

Kostanj pri nas v Sloveniji tudi ni medil tako kot druga leta. Tehničnica se je dvignila

le za nekaj kilogramov in še tega medu se ni splačalo iztočiti, kajti čebele so morale imeti to zalogo za svojo zlato rezervo do jeseni. Kostanj pa je dobro medil na Hrvatskem, kjer je bilo precej naših prevažalcev. Na Petrovi gori – klasičnem predelu za kostanjevo pašo, so čebele do kraja napolnile medišča. Kjer pa se je pojavila še hrastova mana, so čebelarji še enkrat izdatno točili.

Na ajdovo pašo imamo zlasti starejši čebelarji lahko le lepe spomine. Sicer so jo začeli ponekod ponovno sejati. Čebele pa na njej le paberkujejo in dobe potrebno obnožino in nekaj medicine za svoj razvoj, kaj več pa le redko kje. Na krškem polju, ki je nekoč slovelo po izdatni ajdovi paši, smo pred dnevi opazili le nekaj belih zaplat te nekdanje kraljice naših polj.

Naši čebelarji, zlasti pa prevažalci, so bili zato v velikih skrbih, kam po kostanjevi paši. Jesen se že javlja, za njo pa zima in brez jesenske paše bo pri čebelah hudo. Razumljivo je, da so začeli iskati rešitev za svoje čebele. V Liki zaradi suše ni bilo

Tudi rojev je bilo le za vzorec. Na sliki je roj pri Marjanu Debelaku na Bledu.

nobenh izgledov, čeprav so čebelarji prej na lipi kar dobro opravili. Z žepkom tudi ne bo nič, če v zadnjem hipu ne pride izdatno deževje. Vse to velja tudi za jesensko reso. Rešilna bilka pa se je pokazala na Lojskem polju, kjer se medovita meta (metvica) lahko krepko upira suši, prav tako pa rožnato cvetoča krvenka (drenak). Zato so prevažalci, ne samo naši slovenski, ampak tudi hrvaški, usmerili svoja vozila, iščoč srečo, še semkaj. Tu se je nakopičilo prek sto slovenskih prevoznih čebelnjakov, morda pa še več, in najmanj toliko hrvaških. Čebele pa so doslej kljub toliki obremenitvi pasišč le nabrale nekaj kilogramov medu, in kar je najvažnejše, matice zelo lepo zalegajo.

ČEBELARJEVA OPRAVILA V OKTOBRU

JANEZ FIRM

Prejšnji mesec smo dokončno dokrmili čebele. Nekateri so to delo opravili prej, drugi kasneje. Oktobra matice skoraj povsod prenehajo zalegati, stare zalege je le še malo. Če smo z dokrmiljevanjem končali zgodaj, dajmo čebelam ta mesec (ob primerno toplem vremenu) še 1–2 l po možnosti toplega sirupa, da ga čebele znosijo v prazne celice v neposredni bližini gnezda, iz katerih se je polegla zalega. Tako bodo čebele delno zapolnile preveč praznega prostora med gnezdrom in zimsko zalogo, hkrati pa bodo to hrano z morebitnim dodatkom zdravil porabile najprej. Pred tem zadnjim dodatkom hrane bodimo pozorni na morebitni tihi rop, to je na neopazno odnašanje hrane, ki je ob toplih jesenskih dneh med krmljenjem in po njem precej pogosto. Tihi rop lahko ugotovimo le z dobrim opazovanjem čebel na žrelih. V panje, ki ropajo, vletavajo težke čebele gosteje kot pri drugih, povečan je tudi promet na žrelih ropanih panjev, kamor letajo lahke in izletavajo težke čebele. Če je ropanje že splošno in opazno, vsem panjem zožimo žrela na širino 1–2 čebeli, ropane in ropajoče panje pa za nekaj dni povsem zapremo. Ne pozabimo tem panjem odpreti zadnjih vratc in odstraniti opaža, nakladnim panjem pa privzdigniti streho, da bo skozi mrežo prihajalo

In že smo pri kraju z letošnjo bero. Preostala je le še jesenska paša na dalmatinskih otokih in ob južni jadranski obali. Tja pa se bodo odpravili le naši najbolj podjetni in pogumni čebelarji, ki se ne boje napornih nočnih potovanj in izredno velikih stroškov.

Pri nas na Slovenskem torej medu letos ne bo, tudi za »pokušino« ne. Čebelarji bodo lahko ustregli svojim odjemalcem le tedaj, če je v njihovih loncih ostalo še kaj lanskega žlahtnega pridelka. Čebelarjem torej letos ob žalostni bilanci ne ostane nič drugega kot upanje na boljše čase. Navajeni smo že, da ob takih neuspehih živimo spet od upanja, da bo prihodnje leto boljše. Le kako dolgo še . . . ?

jalo do čebel dovolj zraka. Pri nakladnih panjih enostavno ugotovimo tihi rop tako, da od zadaj privzdignemo vse panje po vrsti in ocenimo njihovo težo. Vse panje, ki se nam zdijo glede na krmljenje pretežki, in vse prelahke panje pregledamo. Morda so družine v njih oslabele in zato postale žrtev ropa. Če so zdrave in po naši oceni niso zmožne prezimiti, jih podložimo kaku močni družini, vmes pa vstavimo polo časopisnega papirja, da ne bi prišlo do nepotrebne pokola. Dovolj močnim družinam pa odvzamemo prazne in ob gnezdo dodamo polne medene sate iz prenasaničenih družin.

Jeseni bodimo previdni ob razdiranju gnezda dokrmljenih družin. Čebele so sate, v katerih je zimsko zaloga, dozidale in med pokrile, tako da je med sati prostora le za eno čebelo, to je 7 mm, povrhu so jih pa na zanje primernih mestih povezale z voščeniimi mostički. Če tak sat izvlečemo, bomo z mostički parali pokrovce in zaradi valovitosti satov strli precej čebel, morda celo matico. Zato pregledujemo čebele le, če je res nujno. Vedno izvlecimo najprej enega ali dva krajna sata, ostale pa odmaknimo na prazno mesto, tako da jih bomo izvlekli, ko bo med njimi dovolj prostora. Prav tako moramo gnezdo tudi zapirati, vsak sat pa mora priti nazaj na isto mesto.

Pri dvigovanju naklad lahko ocenimo tudi zimsko zalogo hrane.

Pri oktobrskih opravilih lahko že vse postorimo za zimo, vključno z zapaženjem. Vsa dela pri družinah naj bi opravili mesec dni pred pričakovanim pričetkom zime, saj se rado zgodi, da novembra zaradi mraza in padavin tega ne moremo več. Predvsem pazimo na vlago. Ta je za čebele najbolj škodljiva! Iz panja odstranimo vse prazne, vlažne in morda že plesnive krajne sate, vlažen drobir in drugo. Najbolj vlažnim panjem za nekaj dni odpremo mediščno žrelo ali zgornjo ventilacijsko loputo na vratih panja ter odstranimo opaž, če je nameščen. Če bomo panje opažili že sedaj, odstranimo mediščno satje in kot prvi opaž položimo takšnega, ki vpija vlago, šele nanj pa nepropustnega. Za to je primerna nekaj centimetrov debela klobučevina, valovita lepenka, časopisni papir, najboljša pa je 5 cm debela penasta guma, ki dobro zadržuje toploto in prepušča vlago. Če uporabljamo penasto gumo pri AŽ panju, odpremo loputi za zračenje ali vratca, ki jih lahko celo snamemo. Panje v skladnici tesno stisnemo skupaj. Če je ostala še kakšna reža, jo z zunanje strani zapremo s primernim materialom. Nakladne panje ni potrebno stiskati in medsebojno pažiti, ker učinek ne odtehta vloženega časa in stroškov. Posamezne lahko odenemo s strešno lepenko ali PVC folijo od umetnih gnojil, da skozi reže med nakladami preprečimo prepih in naklade zaščitimo pred dežjem. Pred tem jim odvezamemo pitalnike ali pa jih

napolnimo s suho žagovino in podobnim materialom. Tudi vmesni pokrov (če odvzamemo pitalnik) napolnimo s sloji časopisnega papirja ali valovito lepenko. Če so panji zaradi dokrmiljevanja stali vodoravno, jih zdaj spet podložimo, da vise nekoliko proti žrelom, da deževnica ne bi tekla v notranjost panjev. Žrelnice obrnemo tako, da je odprto manjše in le 7 mm visoko zimsko žrelo, skozi katerega ne morejo miši, ali pa zapremo še tega in odpremo luknjo v višini gnezda. Skozi luknjo bodo čebele laže vzdrževale primerno mikroklimo, v panjih bo manj vlage, čebele se bodo laže odzivale na vremenske spremembe in izletavale, saj gruča navadno sedi tik za luknjo za prednjo steno panja.

Ta mesec je primeren tudi za klasično zatiranje varooze s pripravki za dimljenje ali dodajanje v hrano oziroma za popravni izpit iz zatiranja varooze v avgustu. Poleti smo število varoi ugotavljali glede na dnevni osip, s testnimi vložki ter na trotovini, zdaj, ko je v panjih le malo ali nič zalege, pa lahko ugotovimo odstotek okužbe s štetjem, saj je praktično vsa varoa že na čebelah. Postopek je povsem preprost. Iz gnezda nekaj naključno izbranih ali močnejše okuženih panjev vzamemo sat s čebelami in ga postavimo na dovolj svetlo mesto. S palcem in kazalcem prijemamo čebelo za čebelo za obe krili ter pogledamo zadek zgoraj in spodaj. V tem času in pozimi se varoe običajno zadržujejo na

spodnji strani zadka, napol zarite med obročke, le malo jih je na zgornji strani, skoraj nič pa na oprsju in drugih delih telesa. Če imamo dobre oči, nam ne bo nobena ušla, sicer si pomagamo z lupo ali bistroidnim pomočnikom. Da ne bomo kake čebele šteli dvakrat, jih mečemo na kak drug sat ali kam drugam. Dovolj bo, če pregledamo 50 čebel, dobljeno število varoj pomnožimo z 2 in dobimo odstotek okuženih čebel. Če smo avgusta učinkovito zdravili s fluvalinatom, se bo zdaj odstotek okuženih čebel gibal nekako med 0 in 2, če smo v istem času dobro opravili z mravljinčno kislino, bo ta med 2 in 6, če pa nismo bili temeljiti ali smo imeli zdravilo premalo časa v panju, če je bilo to slabo ali če je v sosedstvu veliko močno okuženih družin, bo ta odstotek višji. Če ima večina družin nad 4 odstotke okuženih čebel, zdaj ponovno zdravimo z drugim sredstvom, kot smo poleteli, s tem pa varoi preprečimo razvoj odpornosti na to zdravilo.

Pri tem se držimo navodil proizvajalca zdravila, svojih in izkušenj prekaljenih čebelarjev. Če je vreme za dimne pripravke in pripravke, ki jih dodajamo hrani, prehladno, bomo morali spet seči po fluvalinatu, ki deluje tudi v hladnem vremenu, če ploščico vstavimo v gnezdo med čebele. Težava je le v tem, da moramo ploščico najkasneje v štirih tednih odstraniti iz panja. Zato jo pri AŽ panju, če smo čebele zazimili le v

plodišču, previdno potisnemo skozi matično rešetko med gručo, tako da do 1 cm ploščice z luknjico, skozi katero smo počez vtaknili žebliček, ostane nad rešetko in preprečuje, da bi vsa ploščica zdrsnila med čebele. Na enak način jo vstavimo tudi v nakladne panje. Čez tri, štiri tedne brez večjega vznemirjenja za čebele dvignemo opaž in izvlečemo ploščico. Če zazimujemo drugače, moramo poiskati drugo manj ugodno možnost.

Če ploščico potisnemo skozi žrelo, tako da ostane na podnici, čebele pa se jo lahko dotikajo le na zgornji strani, jo moramo čez 10 dni obrniti. Najbolje je, da odvzete fluvalinatne ploščice takoj po uporabi sežgemo. V primeru ponovne uporabe jih očistimo voska, zato jih ostrgamo z nožem, žično ščetko ali smirkovim papirjem, da odstranimo izrabljeno in propolizirano površino, nato pa jih vstavimo v panje. Toda pozor! Ploščice smemo rabiti večkrat le, če kontroliramo osip varoj in kasneje odstotek okužbe, sicer lahko pride do kakih neprijetnih presenečenj, kajti stara in večkrat rabljena ploščica učinkuje veliko slabše. Zimo sicer normalno prežive tudi družine, ki imajo le 15 odstotkov okuženih čebel, vendar moramo varoe uničiti do začetka rednih izletnih dni spomladi, sicer se bodo z mešanjem oziroma zaletavanjem čebel raznesle po vsem čebelnjaku in k sosedom.

XXXII. MEDNARODNI KONGRES ČEBELARSTVA (APIMONDIA) DELO STALNE KOMISIJE ZA APITERAPIJO

Za to razmeroma majhno komisijo je bilo prijavljenih 25 prispevkov (okrog 7 odstotkov od vseh prijavljenih del za ta kongres). Od navedenega števila sta bili dve tretjini predvideni za plenarno sejo, ostalo pa za prikaz v obliki posterjev. V tej predstavitvi smo dela razvrstili po skupinah glede na sorodnost obravnavane tematike, ne pa glede na vrstni red le-teh v programu, kar ima določene prednosti.

V zanimivem prispevku z naslovom »Antibakterijske lastnosti brazilskih medov afrikaniziranih čebel in čebel brez žela« brazilski avtorja M. Cortopassi – Laurino in D. Gelli dokazujeta, da je med čebel brez žela

mного bolj učinkovit proti določenim bakterijam kot med afrikaniziranih čebel. Učinkovitost tega medu, testirana pri minimalni koncentraciji, prepreči rast bakterij, kar se v številkah odraža z 12,5 odstotkov, pri medu čebel brez žela pa s 5,5 odstotki. Torej, med čebel brez žela je pri preprečevanju razvoja bakterij 2,21-krat bolj učinkovit.

Med afrikamizirane čebele izvira iz rastlin iz rodov mimoz in evkaliptusa, med čebel brez žela pa iz rastlin iz vrst *Borreria mimosza* in *V. verticillata*. Pri medu čebel brez žela je bila vrednost pH manjša, kar pomeni, da je med teh čebel bolj kisel.

Delo C. Hufschmida iz Argentine »Določanje adenozi trifosfata v mlečku« je pomembno ne le zaradi teoretičnih postavk, pač pa tudi zaradi možnosti natančnejšega laboratorijskega ugotavljanja naravnosti mlečka, ker je med posameznimi pridelovalci vedno več primerov ponarejanja.

Avtorji iz Francije (S. Sabatier s soavtorji) v svojem prispevku »Sončnični med – nov vir flavonoida« prikazujejo rezultate izolacije pomembnih fenolov (spojine z dvema aromatičnima vezema) z uporabo metode HPLC (tekoča kromatografija z visokimi performancami), kar kaže na izjemno visoko raven laboratorijskih raziskav in superkspertiz pri ugotavljanju kakovosti medu v svetu.

Dva kitajska prispevka o cvetnem prahu pričata tako o resnem raziskovalnem pristopu k tem problemom kot o tem, da se znanost LR Kitajske že dolgo ukvarja z njimi.

V delu »Preučevanje prebavljivosti in absorptivnosti cvetnega prahu z razbitimi in nerazbitimi stenami« sta Wang Weyi in Xu Ligen s preizkusi na opicah rezus (Macaca mulatta) pokazala, da razbitost ali nerazbitost sten zrn cvetnega prahu ne vpliva na spajanje amino kislin ter na količino C-vitamina in kalcija v cvetnem prahu.

Kitajska avtorja sta z dvema sodelavcema sporočila tudi senzacionalno vest o dozdevni antikancerogeni učinkovitosti nekaterih cvetnih prahov, kar zaenkrat temelji bolj na teleoloških in kvazilogističnih predpostavkah kot na objektivnih in prepričljivih znanstvenih dokazih.

Litvanski raziskovalec K. Kadziauskis je skupaj s tremi sodelavci preučeval delovanje dolgotrajnega dajanja izvlečka cvetnega prahu na podgane, ki so bile zastrupljene z nitrati. Hidrofilni izvleček cvetnega prahu je bil v primerjavi z biofilnim trikrat učinkovitejši pri zmanjševanju nitratske koncentracije.

Kitajca Wang Weiyi in Chen Shaob sta »v živo« preučevala učinek delovanja cvetnega prahu repice na reakcijo proliferacije T-limfocita pri podganah. Dokazala sta značilno povečan imunološki odziv pri podganah, hranjenih s cvetnim prahom, v primerjavi s kontrolnimi živalmi.

V skupino senzacionalnih del spada po našem občutnem mnenju tudi prispevek Kitajca Li Zhongpuja, z naslovom »Preučevanje izboljšanja seksualne funkcije s čebeljim strupom«, v katerem avtor trdi, da je z neposrednim vnašanjem in vbadanjem čebeljega žela v določen akupunkturni vogal stopala ter z rednim jemanjem t.i. »akantopanaksa« – ni navedeno, kakšen je njegov kemični sestav – dosegel zelo velike uspehe pri zdravljenju moške impotence.

Upamo, da navedene informacije ne bodo zlorabili nekateri »znanstveniki«, visoko specializirani za »uporabno znanost« in »pridobivanje denarja«.

Eiana Varanda s sodelavci (Brazilija) je preučila morebitno radioprotektivno delovanje čebeljega strupa »Čebelji strup kot radioprotektivni agens pri podganah, obsevanih z gama žarki«. Pri živalih, ki so 24 ur pred obsevanjem prejele čebelji strup, je prisotnost celic s kromosomatskimi aberacijami znašala 9,5 odstotkov, pri podganah, ki so bile samo obsevane, je ta odstotek znašal 22,2, medtem ko je pri opazovanih živalih znašal le 2,4.

Cora Rosenthal in soavtorji (Izrael) so preučevali inhibitorni učinek propolisa na različnih slojih mikroorganizmov. Ugotovili so, da vodni izvleček nima učinka, medtem ko alkoholni (30-odstotni) povzroča različne učinke, pač glede na vrsto mikrobov (te učinke so opazili že prej, vendar so vedno boljši, bolj argumentirani).

V delu »Kompleksno zdravljenje kroničnega bronhitisa s čebeljimi pridelki« N. Čuhrienko s soavtorji (ZSSR) pravi, da so laboratorijsko analizirali 104 paciente s kroničnim bronhitisom, od katerih jih je 48 ob običajnem zdravljenju inhaliralo še med in propolis. Avtorji ugotavljajo, da sta med in propolis, ki so ju uporabili po določenem ključu, ugodno vplivala na te paciente, ki so zapuščali bolnico povprečno tri do štiri dni prej.

Dr. Stojko (sedaj novi predsednik te komisije) je skupaj s soprogo in H. Ostahom (predsednikom varšavskega kongresa leta 1987) prikazal rezultate preizkusov in kliničnih opazovanj v poljskem centru za apiterapijo v Kamianih, pri katerih so uporabili

standardizirani propolis in zdravila na osnovi cvetnega prahu. Preizkusi so potekali od leta 1984 do 1988. V tem obdobju so v centru zdravili 4.573 pacientov, ki so oboleli za kroničnim vnetjem dihalnih poti, bronhialno astmo otrok in odraslih, sklerotičnimi spremembami na nogah, Bürgerjevo boleznijo, čirom in metaboličnimi boleznimi črevesnega kanala, vnetjem in erozijo generativnih organov pri ženskah, vnetjem prostate, vnetjem kože različnih vzrokov in drugim.

Rezultate so prikazali v 12 tabelah z različnimi uspehi ali neuspehi pri zdravljenju navedenih bolezni.

Članek bi lahko zaključili s prispevkom, že omenjenih poljskih avtorjev z naslovom »Vloga apiterapije v medicini«, vendar menimo, da bi bilo to delo smiselno objaviti v enem naših časopisov (ne le čebelarških). Ko analiziramo vsebino navedenih in še nekaterih drugih del, dobimo vtis, da bi o »apiterapiji« lahko rekli še marsikaj ali pa ji oporekali! Napredek je opazen pri preobli-

kovanju in standardizaciji čebeljih pridelkov, sredstev in pripravkov, ki so se pogojno celo uvrstili med nekatera sodobna zdravila. Nekatera prej neupoštevana zdravila in sredstva, ki vsebujejo čebelje pridelke, so sedaj sprejeta (ne vsi) in potrjena tudi s strani uradnega zdravilstva nekaterih držav.

Čeprav apiterapija v zdravstvu nima zelo velike perspektive, je sedaj, ko jo preverjajo z modernimi laboratorijskimi analizami, vendar stopila na lastne noge in ima določene možnosti, »da shodi«.

Temu je v marsičem botroval položaj splošnega svetovnega onesnaženja, ki je sodobnega človeka prisilil, da se vrne k naravnim in čistim pridelkom, kot so tudi čebelji pridelki.

Usoda čebeljih pridelkov v prihodnosti bo odvisna predvsem od njihove kakovosti kot tudi od etične ravni novih znanstvenikov in čebelarjev, ki se bodo ukvarjali z navedeno problematiko.

Prevod: V. Schneider
Pčelar 7/90

Bolezni čebel

HIGIENSKO OBNAŠANJE ČEBEL DELAVK V DRUŽINAH, OKUŽENIH S HUDO GNILOBO

mag. Naum BANDŽOV

Pred štirimi leti sem imel v Zagrebu referat z naslovom: »Uspešno zdravljenje hude gnilobe čebelje zalege v LR panju z metodo prevešanja«. Tedaj sem referat končal s stavkom, da bom nadaljeval z enosmerno selekcijo najodpornejših družin, iz katerih bom vzrejal nove matice, in da bom na enem od naslednjih čebelarških simpozijev predstavil rezultate. Nekaj teh rezultatov je sedaj že vidnih.

Leta 1987 sem kot četrto generacijo vzredil dvajset matic, ki so pokazale dobro higiensko obnašanje. Preden sem te matice testiral s pravim okuženjem s hudo gnilobo čebelje zalege, sem jih izmenično testiral z metodo prebadanja ličinke in bube z injekcijsko iglo \varnothing 0,5 cm, in sicer prek voščene pokrovčka, ter z metodo vstav-

ljanja koščka satja, velikega 3 x 4 cm s predhodno globoko zamrznjenimi ličinkami in bubami. Ti metodi sta uporabljala tudi Newton in Ostarievski 1985. na *Apis mellifera ligustica*. Med 20 prašilčki sem jih odbral osem, katerih matice oziroma čebele so glede na ostale kazale boljše higiensko obnašanje. Uporabil sem tudi dve kontrolni matici iz družin, okuženih s hudo gnilobo čebelje zalege, ki je bila že v zadnjem stadiju, se pravi tik pred propadom.

Te prašilčke (8 + 2) sem testiral s pravo okužbo s hudo gnilobo, tako da sem vstavil košček satja 3 x 4 cm z različnim številom okuženih celic (tabela 3, stolpec 3). Po treh dneh je bil dodani košček satja očiščen in pripravljen, da matica vanj zaleže jajčeca (stolpec 4).

TABELA 5

TESTIRANJE LIČINK Z ATL

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
Zap. št. prašilčkov	Št. oznake matice	Št. celic z obolelo ličinko	Št. jajčec v koščku satja 3x4 z ATL	Mlade lič. poleg pokr. zalege v koščku satja 3x4	Obolele ličinke	Obolele ličinke	Obolele lič. (zdravstv. poseg)	Obolele ličinke	Obolele ličinke		Opomba
		14. 8. '87 pregled opravljen	17. 8. '87 pregled opravljen	29. 8. '87 pregled opravljen	30. 9. '87 pregled opravljen	31. 10. '87 pregled opravljen	3. 5. '88 pregled opravljen	25. 5. '88 pregled opravljen	6. 6. '88 pregled opravljen	16. 6. '88 pregled opravljen	
1	⊕ (2)	7	96	22	0	0	0	0	0	0	
2	⊕ (k)	8	101	25	5	3	30	53	0	zam. mat.	
3	⊕ (6)	4	92	20	0	0	0	0	0	0	
4	⊕ (8)	9	98	18	0	0	0	0	0	0	
5	⊕ (9)	8	96	17	3	4	8	0	0	0	
6	⊕ (11)	7	97	11	0	0	0	0	0	0	
7	⊕ (k)	4	100	23	8	10	48	86	0	zam. mat.	
8	⊕ (16)	10	104	30	0	0	0	0	0	0	
9	⊕ (17)	8	92	22	0	0	0	0	0	0	
10	⊕ (19)	7	98	19	5	2	12	28	0	zam. mat.	

Po dvanajstih dneh smo opravili kontrolo in tedaj je bila poleg pokrite tudi odkrita zalega z mladimi ličinkami (stolpec 5). Podroben pregled smo opravili 20. septembra 1987. Prašilčki številka 1, 3, 4, 6, 8 in 9 niso kazali bolezenskih znakov, medtem ko smo v prašilčkih 2, 7 in 10 opazili celice z odmrliimi ličinkami, okuženimi s hudo gnilobo (tabela 3, stolpec 6). Vse te celice smo odstranili s skalpelom.

Naslednji pregled je bil 31. oktobra 1987, ko smo čebele tudi zazimili. Položaj je bil enak kot 30. septembra. Družine smo zazimili na sedmih satih, v okuženih panjih pa smo vse celice z odmrliimi ličinkami pustili

pri miru. Marca prihodnjega leta smo ugotovili, da so preživele vse družine in tudi vse matice. Podroben pregled pa smo zaradi mrzlega vremena opravili šele 3. maja 1988, ko smo čebele pripravili na akacijevo pašo.

V družinah št. 2, 5, 7 in 10, ki so bile razširjene na dvajset satov, smo ugotovili stanje, kot je prikazano v stolpcu 8, medtem ko ostale družine niso kazale znakov obolenj.

Uporabili smo metodo, ki sem jo opisal že v Zagrebu leta 1986, tj. prevešanje satja in uporaba zdravil. Ko smo 25. maja 1988 ponovno opravili pregled čebeljih družin,

smo v družini številka 5 opazili znake obojenja, pri družinah 2, 7 in 10 pa se je število obolelih celic povečalo v gornjem nastavku, kot je prikazano v stolpcu št. 9. Te sate smo izvlekli in namesto njih vstavili nove. Dodali smo še pogačo z oksitetraciklinom. Pri naslednjem pregledu, 6. junija 1988, nismo opazili okuženih celic. V družinah 2, 7 in 10 pa smo 16. junija zamenjali matice. Ponovna okužba se ni pojavila niti leta 1989 in tudi ne letos. Kljub temu pa s selekcijo matic nadaljujem.

Na osnovi teh raziskav lahko sklepam naslednje:

1. Čebelje družine lahko testiramo na higiensko obnašanje oziroma odpornost in občutljivost proti hudi gnilobi čebelje zalege in tudi proti poapneli zalegi. Test opravimo z umetno umorjenimi ličinkami in bubami v celicah satja.

2. Čebelje družine *Apis mellifera carnica* reagirajo na testiranje higienskega obnaša-

nja enako kot *Apis mellifera ligustica*.

3. Pri obeh metodah simuliranja prisotnosti okužbe s hudo gnilobo obstaja velika podobnost, zato lahko obe metodi, tako vgradnjo koščka satja kot ubijanja ličink z iglo, uporabimo pri selekciji čebel na odpornost proti boleznim zalege.

4. Vedenje prašilčkov in pridobitnih čebel je pri testiranju na higiensko obnašanje pri uporabi ene ali druge metode podobno.

5. Z neposrednim testiranjem z okuženim satjem je bilo v dveletnem obdobju potrjeno, da so družine, ki so se higiensko bolje obnašale, manj dovzetne za bolezen, medtem ko se je huda gniloba v ostalih družinah zadržala in razširila.

6. Čeprav je preteklo le malo časa, je potrjena tudi domneva, da se odpornost proti hudi gnilobi čebelje zalege podeduje, kot so že ugotovili v ZDA za italijansko čebelo.

Prevedel: A. Dvoršak

Selekcija čebel

UMETNA SELEKCIJA ČEBEL

JANEZ POKLUKAR

Vsaka naravna selekcija teži k ohranjenju vrste. S poljedelstvom in z udomačitvijo živali pa je človek tok naravne selekcije rastlin in živali močno spremenil. Ne gre več za osnovno preživetje vrste, pač pa za večjo pridelavo.

Vzporedno s pojavom čebelarjenja se je pojavila tudi spontana odbira čebel. Čebele so se prilagajale na časovno različne pojave paše, zmanjševanje in povečevanje čebeljega gnezda, prilagajale so se na nove bolezni. Čebelja populacija danes pri nas prav zaradi varooze ni sposobna živeti brez človekove pomoči.

Čebelar uravnava veliko dejavnikov, ki vplivajo na razvoj in obstoj čebelje družine. S svojim čebelarjenjem vpliva na razvoj družin, kontrolira razmnoževanje čebel, s prevozi na pašo poskrbi za hrano, s sladkorjem pomaga čebelam v brezpašnem obdobju.

V uravnavanje razmnoževanja čebel sodi tudi vzreja matic. Ta je danes že močno izpopolnjena, s tehnološkega vidika je le še malo neznank. Zato na neprimeren izbor plemenitih družin vpliva pomanjkljiva evidenca porekla plemenskih družin, neprimerno spremljanje lastne pridelave čebel, izenačevanje čebeljih družin in sezonski značaj dela. Dogaja se, da čebelar uvozi matico dvomljlivega porekla, doma pa jo nekritično proglasi za plemensko matico.

Marsikje so uspeli v državnem merilu organizirati enotno selekcijsko delo v čebelarstvu, kar se po določenem času pozna tudi na povečanih pridelkih medu na celotnem območju. Bienefeld navaja primer nemških čebelarskih zvez v Hannoveru in Weser-Emsu, kjer so v 25 letih uspeli povečati pridelavo medu na čebeljo družino povprečno za 0,25 kg na leto.

Pri umetni selekciji čebel je zelo težko

določiti neki selekcijski cilj. Glavni selekcijski cilj naj bi bila večja pridelava medu na čebeljo družino. Ta pa je odvisna od mnogih pogojev – v večji meri okoliških kot pa genetskih. Kljub temu pa v literaturi obstaja več podatkov o genetskih parametrih za to lastnost, kar bomo podrobneje spoznali v enem od prihodnjih sestavkov. K večji pridelavi medu naj bi vodile tudi nekatere bližnjice pri testiranju čebeljih družin, predvsem ugotavljanje določenih morfoloških lastnosti čebel z velikim dednostnim deležem. O zanesljivosti teh meritev imamo

bolj malo podatkov, stvar temeljito raziskujemo pri Kmetijskem inštitutu Slovenije v okviru naloge Raziskovalne skupnosti Slovenije »Genetski in morfološki parametri za pridobitne in morfološke lastnosti pri kranjski čebeli v Sloveniji«.

Prizadevanja na selekciji čebel so dolgotrajna in imajo zaznaven uspeh šele po daljšem časovnem obdobju. Z drugimi besedami – to je vlaganje v bodočnost slovenskega čebelarstva.

Literatura je na voljo pri avtorju.

Obiskali so nas

PONOVNO SO NAS OBISKALI FRANCOSKI ČEBELARJI IZ GRENOBLA MARJAN ZALOKAR

Minili sta dve leti, odkar smo čebelarji z Bleda in predstavniki Zveze čebelarških društev Slovenije obiskali čebelarje Grenoble in njegove okolice v Franciji. O tem obisku smo tudi obširno poročali.

Letos pa so nam francoski čebelarji obisk vrnili. Tako smo jih 24. maja na Bledu pričakali predstavniki ČD Bled, Zveze čebelarških društev Slovenije, Andrej Petelin, Milan Runtas, tajnik ZČDS, prof. Janez

Mihelič, urednik Slovenskega čebelarja, ter predstavniki Čebelarškega društva Radovljica s predsednikom Severinom Golmajerjem na čelu.

Goste sta najprej pozdravila dekle in fant, oblečena v gorenjsko narodno nošo, in jim pripela gorenjske nageljne, mi pa smo jim za dobrodošlico ponudili medeno žganje. Predsednik Čebelarške družine Bled Marjan Debelak je v nagovoru poudaril

Francoski čebelarji na Blejskem gradu s svojimi gostitelji.

Srečanje nad Zasipom pri Bledu bo vsem ostalo v lepem spominu.

pomen medsebojnih prijateljskih stikov. Po kosilu so goste pozdravili tudi predstavniki društva in republiške zveze poleg tega pa smo jih obdarovali z izdelki, ki jih je prispeval delovni kolektiv Hmezad – Čebelarstvo Arja vas. Gostje so se zahvalili za prisrčen sprejem, v njihovem imenu pa se je zahvalil prof. Ors. Žal nam je bilo, da z gosti ni pripotoval tudi naš rojak Aleksander Perčič, ki je iz francoščine vedno prevajal »težke« čebelarke pogovore, kar pa zanj ni težko, ker je tudi sam čebelar. Tako smo imeli prevajalko Ano Osterman, ki pa žal ni imela časa vse štiri dni, kolikor so bili naši gostje na obisku v Sloveniji.

Po kosilu smo goste peljali k čebelarju Petru Šorlu, kjer nam je njegova žena postregla s čudovitimi domačimi sladicami, ki so jih še posebej pohvalile francoske

gostje. Čebelarji pa so si ogledali čebelnjak. Nato smo se odpeljali na Katarino nad Zasipom, kjer je bil pripravljen piknik. Ob jedači, pijači, glasbi in čudovitem razgledu je čas kar prehitro minil. Harmonikar v narodni noši je kmalu ogrel tudi plesalce.

Naslednji dan smo gostom razkazali čebelarški muzej v Radovljici, kjer jih je sprejel predsednik društva Radovljica Severin Golmajer.

Gostje so bili navdušeni nad zbirkami panjskih končnic in starih panjev. Nato pa so v spremstvu prof. Janeza Miheliča odšli na obisk k čebelarki Milki Rakovec v Bašelj. Ogledali so si pridelavo matičnega mlečka in način čebelarjenja te naše znane čebelarke. Seveda so preizkusili tudi njeno zelo dobro in znano medeno žganje, ki so ga nekaj nakupili tudi za popotnico. Nato so si

Vse v zvezi s čebelarstvom je bilo za goste zelo zanimivo.

ogledali še točila Antona Logarja in Postojnsko jamo, ki jim je ostala v nepozabnem spominu.

V soboto so si v spremstvu Milana Runtaša ogledali še velečebelarstvo Janka Pislaka pri Kidričevem. Velik vtis sta nanje naredila vzreja matic in način čebelarjenja tega našega največjega čebelarja.

Gostje so večer prebili v prijetnem vzdušju z našimi čebelarji. Zadnji dan obiska, v nedeljo 27. 5., smo gostom razkazali še Blejski grad. Ogled smo pripravili ČD Bled in TD Bled. Z Bleda smo naše prijatelje pospremili na Podkoren, kjer nas je gostoljubno pričakal naš prijatelj Janez Gregori. Vsi so občudovali njegovo medico, ki je

prava posebnost. Ogledali smo si njegovo čebelarjenje, kjer s petdestimi panji čebelari na nadmorski višini 900 metrov. Pogoji za čebelarjenje so tukaj težji, saj čebele le malokdaj dajo pogačo, največkrat jo od gospodarja dobijo. Pred poslovnim kosilom smo jih odpeljali še na ogled smučarskih skakalnic v Planico.

Na povratku v Kranjsko Goro smo jim pokazali izvir Save Dolinke, Zelence, in jim povedali, da je v Ratečah tudi razvodnica med jadranskim in črnomoškim povodjem. Po kosilu v gostišču, ki ga vodi predsednik kranjskogorskih čebelarjev, nam je godec zagodel nekaj viž na staro harmoniko. Posebno zanimiv dogodek za naše goste je bilo opazovanje velikega roja čebel, v kate-

Tudi točila Antona Logarja iz Šenčurja so izvala veliko komentarjev.

rem je bilo veliko mladih matic.

Lahko trdim, da so se naši francoski prijatelji pri nas kar prijetno počutili, saj so sprva načrtovali odhod takoj po kosilu, nazadnje pa smo se poslovili šele po 17. uri.

Ugotavljam, da je edina neprijetnost med nami in Francozi v tem, da se brez prevajalca težko sporazumevamo. Francozi, vsaj naši gostje, žal ne znajo nobenega tujega jezika.

Po drugi strani pa je pri nas vse težje pogosto in dolgo gostiti veliko število ljudi zaradi finančnih težav, ki jih imajo ČZS, ČD Radovljica, še najbolj pa ČD Bled.

Ker so Francozi že ob prvem obisku leta 1983 vzljubili našo deželo, posebno pa še Bled, je odgovornost naše ČD še toliko večja. Konec koncev smo lahko zadovoljni, saj imamo prijeten občutek, da smo jih v polni meri zadovoljili po naših najboljših močeh.

Izkušnje naših čebelarjev

VZDRŽEVANJE TOPLOTE IN ZOŽEVANJE

IVAN KRAJNC

Naravni roj si običajno napravi svoje gnezdo v duplu drevesa ali pod kako rogovilo. Sprva tvori roj le gruča čebel, zato v tem prvem stadiju le redko opazimo kak večji posamezni sat.

Sredi čebelje gručje je najbolj toplo in tu čebele hkrati nastavijo dva do tri sate. Tem se pridružita še četrti in peti nastavek in sedaj jih po potrebi podaljšujejo navzdol.

Čebele – graditeljice prvih nastavkov oziroma satov so sedaj proste in nadaljujejo svoje delo z graditvijo novih satov. Vse skupaj tvori veliko, živahno gradbišče. Izdelano satovje je videti kot mnogo prevelika zgradba. To vidimo že v hladnejšem poznem poletju, ko se čebele nekoliko umaknejo v notranjost ulic in ostanejo zunanji robovi satovja nezasedeni. Zazdi se nam, da so bile čebele pri gradnji vendarle malo preveč razsipne in bi si bile lahko prihranile precej dela.

Med shranjujejo v zgornjem delu satovja. Prostor za zalego je sredi čebeljega gnezda, kjer je najtopleje. Spodnji del satovja ostane prazen. Zrak je najboljši izolator oziroma varovalec toplote. Zunanji robovi satovja so torej nezasedeni. V celicah tega satovja je zrak nekako ujet. Ujeti zrak nima možnosti za večje kroženje, zato zunanje spremembe nanj ne vplivajo tako močno. S tem pa ščiti čebele v notranjosti ulic pred večjo ohladitvijo. Tako delajo čebele v du-

plih dreves, prav tako pa tudi v prostornejših panjih. Čebele so bolj zaščitene, če jih obdaja prazno satovje, kot če se tišče lesenih sten panja, ki hitreje odvezemajo več toplote kot pa sat. Gnezdo zožimo le toliko, da ostane na vsaki strani vsaj še po en prazen sat. Za dobro zračenje in odstranjevanje odvečne vlage iz panja mora biti žrelo celo leto povsem odprto. V panju, napolnjenem s satjem, je zrak skoraj nepremičen, zato je izguba toplote skozi žrelo malenkostna. Vlaga pa izhlapeva brez zračne cirkulacije. Rad bi še povedal, da v naravi čebele vedno gradijo toplo stavbo.

Nekateri namestijo zadaj slamnico ali iz papirja prešito odejo. Že prav majhne reže pa zadostujejo, da nastane v panju rahel prepih. Pri tem pa ostaja v panju in v odeji vlaga. Zato moramo vlažno odejo pravočasno zamenjati s suho.

V toplem poletju lesene stene panja ne zadržujejo več razvoja družine.

Mnogi primerjajo panj s kurjeno sobo. Čim manjša je, tem hitreje se segreje. To nam je povsem razumljivo. V sobi je peč in ob peči se zrak segreje. Ker pa se segret zrak razširi, postaja s tem veliko lažji in zaradi tega se dviga pod strop. Tu se ohlaja in krči, še bolj pa ob hladnih stenah, postaja težji in zato pada proti tlom. Ob peči se zopet segreje in dviga.

Jeseni moramo še posebej paziti, da ne zazimo trotovcev.

V panju je pa ta stvar bistveno drugačna. V njem je polno satov z majhnimi celicami. Zrak je tu nekako razdeljen v male prostorčke, ki preprečujejo kroženje zraka. V panju torej zrak ne kroži.

Čebele pozimi ogrevajo samo svoje gnezdo, ne pa celotne prostornine panja. One ne računajo s tem, da bi jih varovale stene panja, zato ne potrebujejo male sobice: prevelika utesnitev – zoženje jim je prej v škodo kot v korist. V večjem prostoru torej čebele bolje prezimijo kot pa v premajhnem. V večjem imajo okoli zimskega gnezda zadosti praznega prostora s satjem, ki jih nekako ščiti pred mrazom. V majhnem prostoru te zaščite ni.

Spomladi, ko prične družine s pospešenim zaleganjem, pa se razmere povsem spremenijo. Zunanje ozračje se segreje, čebele več jedo, torej »kurijo« na debelo, poraba krme se izredno poveča, zimsko gnezdo ni več tako trdno, zato je utesnitev sedaj na mestu.

Vloga panja je pač v tem, da obvaruje čebele pred preplihom in nenadnimi vremenskimi spremembami zunaj panja. S

tem da smo čebele namestili v panje, smo preprečili vpliv neugodnih vremenskih razmer na čebele. Hitre vremenske spremembe sedaj zelo malo vplivajo na družine v panjih.

Posamezne čebele mraz uničuje in so proti njemu brez vsake moči, ne pride pa jim do živega, če so kot v klopčiču združene v zimskem gnezdu. V zimskem času je potreben popoln mir, vsako vznemirjenje jih razburja in jim škoduje. Vsaka čebela, ki se oddalji od zimskega gnezda, je v tem času izgubljena.

Čebele, ki prezimujejo v velikih prostorih, morajo biti seveda močne, zato je zanje vsako zoževanje odveč. Največ naših čebelarjev svoje čebele prezimuje brez zoževanja, med njimi sem tudi sam. Poraba hrane se čez zimo bistveno ne razlikuje, če čebelja gnezda ožimo ali jih pustimo nezozžena. Mnogi prezimujejo svoje družine v mediščih, drugi odstranijo mediščno satje, prekrijejo matično rešetko in na vrh položijo nekoliko vrst papirja, medtem ko nekateri pustijo satje kar v mediščih. Če tam pustijo nekaj medu, se to odlično obnese pri močnih plemenjakih, ker čebele prenašajo med v svoje gnezdo, to pa dražilno deluje na družino – matica s tem bolje zalega.

Pri tem pazimo, da bo imela družina dovolj hrane. Spomladi bomo manjkajoče sate spet postopno dodajali in tako širili čebelje gnezdo, z dodanimi medenimi sati pa krmili na zalego. Ob strani zoženega gnezda lahko postavimo kak starejši sat, navadno pa ločilno desko, prazen prostor pa napolnimo s papirjem, lesno volno ali celo z listjem, ki nam je povsod na voljo in se je doslej dobro obneslo.

Zoževanje čebel pa ni pomembno samo zdaj pred zimo, ampak tudi spomladi. Če opazimo, da nam je kaka družina pozimi bodisi zaradi bolezni ali drugih vzrokov oslabela, ima pa mlado, dobro matico, potem jo spomladi hitro zožimo in ji v presledkih dodajamo medene sate. Družinica si bo hitro opomogla, saj bo matica kmalu začela lepo zalegati.

Čebelarstva veda in večina čebelarjev torej menita, da je zoževanje popolnoma nepotrebno in da šibkejše družine tudi v

večjem prostoru dobro prezimijo. Sam nisem tega mnenja in v svojem čebelarjenju že od nekdaj po potrebi zožujem. Če je na jesen pred zazimitev kaka družina oslabele, ali pa je bila jesenska pača tako slaba, da nekatere družine niso dovolj močne, ker jih zaradi oddaljenosti pasišča ali kakšnega drugega vzroka nisem mogel pravočasno dražilno krmiti, bi jih težko prezimili brez zoževanja. Le spomnimo se na slabe letine, ko je tudi Lika popolnoma odpovedala in smo pripeljali domov skoraj prazne panje, brez čebel. Če bi take družine združeval, kot to priporočajo nekateri čebelarji pisca, potem bi ostal brez čebel. Pri meni se je vselej dobro obneslo zoževanje slabih družin, zlasti pa v hudih in izredno dolgih zimah. Kdor takrat šibkejših družin ni zožil, jih je prav gotovo izgubil. Sedaj jeseni je po opravljenem krmiljenju najlepša priložnost, da zožimo šibkejšee družine z mladimi in dobrimi maticami, ki bodo svojo sposobnost pokazale prihodnje leto.

Po dobri paši, ko imamo pred zazimitev močne čebelje družine, pa jih seveda ni potrebno zoževati. Takih letin pa je pri nas

vedno manj in navadno moramo avgusta in septembra čebele dražilno krmiti s sladkorno raztopino ali pogačami, zato je prav, da seznanimo čebelarje z zoževanjem. Oktobra je najlepši čas za to.

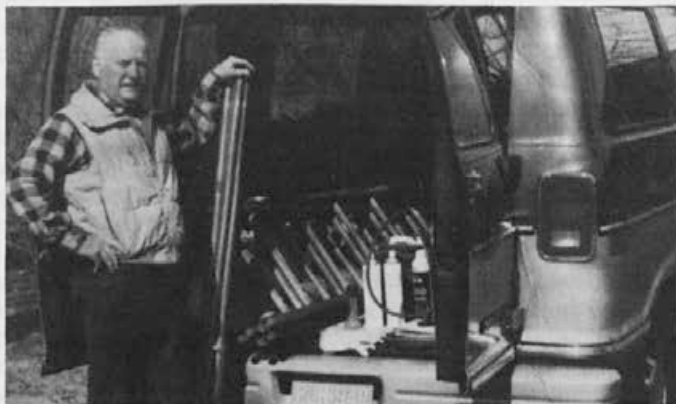
SLOVENSKI ČEBELARJI V AMERIKI

FRANC ŠIVIC

Znano je, da se mnogi naši ljudje v tujini dobro znajdejo. Pridnost, skromnost, prizadevnost, vztrajnost, bistrost in drugačne čednosti, ki jih Slovencem ne manjka, so seveda bistveni temelji za uspeh. Če pa je pri vsej stvari še malo sreče, se stvari hitro razvijajo v pravo smer.

Jožko Batič iz Šempasa je odpotoval v ZDA še kot mlad fant, ob koncu zadnje vojne. Sprva je opravljal različna težaška dela in vmes pridno študiral, kasneje pa je dobil službo bančnega uradnika, si uredil družino in si pridobil lepo imetje. Nato si je omislil še konjiček: čebele. Ker je med v

Jožko Batič pred odhodom na akcijo. V prostornem kombiju ima vse potrebne priprave za mehansko ali kemično uničevanje insektov.

Za ogrebanje rojev uporablja zložljivo palico iz aluminijastih cevi, s katero seže v vrhove najvišjih dreves.

Ameriki razmeroma poceni, je kaj kmalu ugotovil, da s čebelami ne bo obogatel. Zato svojega čebelarstva nikoli ni razširil na več kakor dvajset panjev. Obveznosti v službi bi mu tudi ne dovoljevale kakšnih večjih dejavnosti v prostem času.

Svojega čebelarstva pa ni razširil niti potem, ko se je upokojil. Spoznal je namreč, da lahko svoje čebelarstvo znanje vnovči drugače, bolje. Kadar se je kje v okolici pojavil kakšen roj, so prišli ljudje k Jožku s prošnjo, naj jih reši nadloge. Seveda jim je rad pomagal, saj je tako za svoj čebeljak pridobil novo čebeljo družino, storitve pa je tudi zaračunal. Pozneje je svojo dejavnost razširil še na druge žuželke, ki so bile v tistih krajih dokaj nadležne in pogoste: ose, sršene in mravlje. Lesene hiše z votlimi stenami so idealna skrivališča za žuželke, ki se jih ljudje bojijo in jih ne priznavajo za sostanovalec. Ker pa je uničevanje osijih in mravljinčnih gnezd precej drugačno opravilo od ogrebanja rojev, je moral Jožko najprej dobro preučiti življenjske navade teh žuželk, nato pa tudi vsa mogočna kemična in druga sredstva, s katerimi jim človek lahko pride do živega. Zanimivo je, da termitov ne uničuje, ker so poglavje zase in se z njimi ukvarjajo posebej usposobljeni profesionalci.

Jožko Batič pravi, da je mesečni dohodek od omenjene dejavnosti precej višji od pokojnine in da mu dela nikoli ne zmanjka. Za slednje je poskrbel tudi sam s primerno reklamo. Na vseh policijskih postajah in tudi na nekaterih drugih javnih mestih po vsej deželi visijo njegove nalepke z natančnim naslovom, ki opozarjajo ljudi na njegove storitve. Ker konkurence ni, posel pač cveti.

ČEBELARJI IZ RIBNICE NA IZLETU

FRANC ŠIVIC

Star ribniški pregovor pravi »Kar je dobru, nej slebu!« Tako so se ribniški čebelarji že pozimi dogovorili, da si bodo maja, ko je sicer z muhami že kar dosti dela, vzeli prosto soboto in se z avtobusi odpeljali na obisk k čebelarskim prijateljem na Goriško.

Ker sem pred nekaj leti pisal v našem glasilu o čebelarskem turizmu, so se me sedaj spomnili in mi dali nalogo, da svoje teoretične zamisli preizkusim v praksi. Seveda sem se vabilu z veseljem odzval, saj me z ribniškimi čebelarji veže že kar tradicionalno prijateljstvo. S tajnikom Ivanom

Gradičem, neumornim organizatorjem vseh prireditev v ČD Ribnica in delegatom v ZČOJ, sva že nekaj mesecev prej izdelala natančen načrt obiska, ki naj bi člane društva čim bolj seznanil s pogoji čebelarjenja na Primorskem ter omogočil poskušnjo nekaterih dobrot, značilnih za ta košček Slovenije.

Prva postaja je bila Šempas v spodnji Vipavski dolini. Čebelarji domačini smo pričakali goste pred vaško gostilno, nato pa smo peš krenili po ozki, vijugasti poti med vinogradi, travniki in robinjo (akacijami)

Metod Kranjc, idejni oče termo aparata, razlaga čebelarjem njegovo delovanje.

proti stojišču mojih čebel. V tem letnem času so okoliški griči kot pobeljeni s cvetjem robinije, v zraku pa lebdi opojen vonj po medu. Letos tega vonja ni bilo in tudi medenja nismo pričakali. Ali je bil kriv severni veter, ki je pihal skozi vse leto, ali morda nizke nočne temperature?

Večkrat so me že obiskali čebelarji in skoraj vedno sem jim lahko pokazal polna medišča svojih panjev. Žal, letos tega prijateljem iz Ribnice nisem mogel.

Kljub temu prijetnih presenečenj ni manjkalo. Pri mojem čebelnjaku je pričakal goste Metod Kranjc iz Kobarida, idejni oče termoaparata za ekološko neoporečno odstranjevanje varoe (glej njegov članek v Slovenskem čebelarju 1989, stran 288). Z njim sta bila tudi oba konstruktorja, Alojz Čufer iz Šempetra in Karel Švara iz Vrtojbe. S seboj so imeli seveda tudi svoj aparat, ki je kot magnet pritegnil vse čebelarje. Sledilo je predavanje o delovanju aparata in praktična demonstracija. Metod Kranjc je dejal, da v svojem čebelarstvu še nikoli ni uporabil fluvalinata ali kakšne druge kemične substance za uničevanje varoe, pač pa le toploto. Z aparatom doseže namreč v panju, ki ga obdeluje termično,

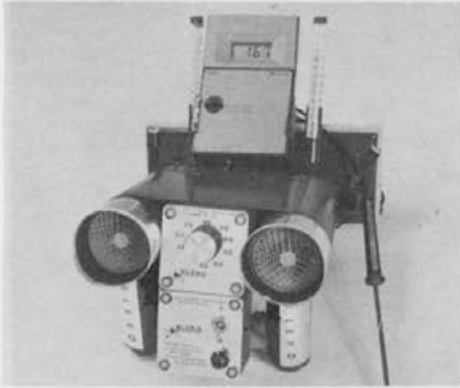

Ribniški čebelarji pozorno sledijo besedam predavatelja.

že v nekaj minutah temperaturo 45 stopinj Celzija in zajedavci začnejo odpadati s čebel. Pri poizkusih, ki jih je delal na člebeljih družinah, zdravljenih nekaj mesecev prej s fluvalinatom, samičke varoe kljub smrtonosni temperaturi 45 stopinj Celzija niso hotele zapustiti svojih žrtev. Zakaj ta razlika? Avtor ideje o toplotnem zdravljenju čebel meni, da fluvalinat le-té »dezorientira« in da se ob povečani temperaturi ne obnašajo več normalno, torej nočejo zapustiti svojih gostiteljic. Seveda se takoj pojavi vprašanje, koliko časa mora preteči od zadnjega zdravljenja s fluvalinatom, da bi bilo toplotno zdravljenje spet uspešno.

Vsi, ki smo z zanimanjem spremljali in sledili demonstraciji termoaparata, smo menili, da so avtor ideje in oba konstruktorja opravili velik pionirski podvig, da pa bi bilo potrebno narediti še korak naprej. V poskus bi bilo treba vključiti tudi Kmetijski inštitut Slovenije in morda univerzo, ki bi dala o izumu svoje dokončno, strokovno mnenje.

Kar nekaj ur je trajal izobraževalni del izleta ob mojem čebelnjaku, dokler nas ni domačinka Jelka Boškin, tudi čebelarka in moja soseda, povabila v svoj sadovnjak na češnje. Ribniški čebelarji, zlasti pa njihove

Termo aparat za ekološko neoporečno odstranjevanje varoe.

boljše polovice, si niso dovolile dvakrat reči in kmalu so se veje dreves šibile pod težo vitaminov željnih čebelarjev in čebelark. Jelka pa jih je zadovoljno bodrila: »Le jejte, čimveč jih poberte, jih bo škorcem manj

ostalo!« Na srečo nihče ni padel s češnje, čeprav se je marsikomu, ki je pred tem pri mojem sosedu poizkušal lansko rebulo, pošteno vrtelo v glavi.

Obilna sadna predjed je prebudila v nas pravi apetit. Poslovili smo se od Šempasa in se z avtobusom odpeljali v Kobjeglavo na Kras, kjer stoji daleč naokrog znana pršutarna. Po ogledu slastnih svinjskih beder, ki so se rahlo pozibavala s stropa velike sušilnice, smo sedli za pogrnjeno mizo v jedilnici. Tedaj so pred nas postavili dvoje primorskih specialitet: narezan pršut in joto, da o teranu niti ne govorim. Okusno kosilo in dobra pijača sta dvignila naše razpoloženje do tiste stopnje, ko se obvezno poda tudi pesem. Šele pozna ura nas je spomnila, da čaka ribniške čebelarje še dolga pot do doma.

Poslovili smo se in si obenem zaželeli, da se še vidimo na podobnem srečanju.

Iz društvenega življenja

REGRESIRANJE ZDRAVIL V ČEBELARSTVU

MARJAN SKOK – predsednik ZČDS

Letošnje leto je za Slovenske čebelarje zelo slabo. Tudi starejši čebelarji se ne spominjajo tako slabe letine, kot je letošnja, in mnogo čebelarjev je letos le krmilo čebele, ne da bi dobili en sam kilogram medu. Posebno slabo so jo odnesli čebelarji s stalnimi stojišči, to je tisti, ki so za ostale kmetijske dejavnosti najpomembnejši. Po podatkih, ki jih ima ZČDS, je bila posebno slaba letina na Gorenjskem in Koroškem, nekoliko bolje pa v Podravju in Posavju.

Tudi zdravstveno stanje čebel je zelo slabo. Poleg varoze se je letos pojavila prava epidemija poapnele zalege. To je sicer že stara bolezen, ki nam do sedaj ni delala težav, letos pa se je pojavila v tako akutni obliki, da že temeljito slabi in redči čebelje vrste. Tako lahko govorimo o novi katastrofi v čebelarstvu, katere nas v zadnjem obdobju spremljajo. Strokovnjaki so dognali, da je širjenje poapnele zalege v

tesni zvezi s pojavom varoze oziroma z različnim zdravljenjem čebel proti varozi. O tem priča tudi dejstvo, da so najhujše oblike poapnele zalege opazili pri tistih čebelarjih, ki so pretirano uporabljali zdravila proti varozi (dr. Sulejmanović, dr. Tomac, dr. Matašinova idr.).

Proti tema dvema boleznima še nimamo zdravil, ki bi čebele povsem ozdravila, ampak le zdravila, ki ob pravilni in vestni uporabi ozdravijo čebele do take mere, da v normalnih letih lahko normalno čebelarimo.

Sredstva potrebna za zdravljenje čebel proti varozi in poapnenju čebelje zalege

Če za izračun stroškov zdravljenja čebel vzamemo ta čas najpogostejši zdravili za osnovno zdravljenje teh dveh bolezni, ki jih uporabljamo slovenski čebelarji (ploščice s

fluvalinatom in Yukoluck A) potem potrebujemo naslednja sredstva:

Proti varozi: za spomladansko in jesensko zdravljenje dve ploščici, s fluvalinatom – $2 \times 5 = 10$ din na panj (proizvajalec Medex Ljubljana poleg drugih proizvajalcev čebelarjev in čebelarskih društev).

Proti poapneli zalegi: 3 doze po 2,5 gr Yukoluck – A $3 \times 5 = 15$ din na panj (proizvajalec Yukochemical Japonska, uvoznik Pčelarska centrala Zagreb).

Zdravljenje enega panja stane torej 25 dinarjev na panj.

Glede na to, da imamo slovenski čebelarji okoli 160.000 čebeljih družin, bomo v letošnjem letu potrebovali za zdravljenje $160.000 \times 25 = 4.000.000,00$ dinarjev. Dejansko pa bistveno več, ker lahko zdravimo tudi z drugimi, bistveno dražjimi zdravili (Apistan 60 din na panj) in imamo poleg teh dveh bolezni še druge čebelje bolezni.

Glede na to čebelarji menimo, da nam vsaj pri zatiranju čebeljih bolezni mora pomagati tudi družba, saj čebele s svojimi pridelki ne koristijo le čebelarjem, ampak dajejo desetkrat večji dohodek ostali kmetijski in gozdarski dejavnosti.

Zato je ZČDS že zgodaj spomladi zaprosila Republiški komite za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano za subvencijo za nakup zdravil proti čebeljim boleznim. Ker pa nismo dobili odgovora, smo poslali prošnjo še enkrat kasneje. Pri tem smo se sklicevali na lanski dosežek, ko so slovenski čebelarji prvokrat dobili denarno pomoč iz republiških virov (člani in nečlani zveze),

le da so njihova čebelarska društva ali družine poslale čebelarski zvezi podatke o številu čebeljih družin (pridobitnih in rezervnih) in številko žiro računa.

To obliko pomoči za zdravila je ZČDS predlagala tudi za letošnje leto s tem, da naj letos vsak čebelar dobi vsaj po 10 din na panj.

Na žalost pristojni na Republiškem sekretariatu za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano našega predloga niso v celoti sprejeli. Sprejeli pa so določilo, da bodo regresirali vsako pri nas registrirano zdravilo za čebele na podlagi predloženih fotokopij računov. Višina regresa je omejena po 10 din na panj.

To sicer ni taka oblika pomoči, ki bi čebelarjem najbolj ustrezala, vendar pa ZČDS čebelarjem oziroma čebelarskim društvom priporoča, da to možnost čimbolj izkoristijo in si tako pomagajo ohraniti naše čebelje bogastvo.

ZČDS je poslala vsem čebelarskim društvom ali občinskim čebelarskim zvezam potrebno število obrazcev A-62. Prosimo, da prejete obrazce izpolnite in jih pošljete na naslov: **KMETIJSKO ŽIVILSKA RAZVOJNA SKUPNOST SLOVENIJE, 61000 LJUBLJANA, Miklošičeva 4/III.**

Na obrazcu A-62 zdravstveno varstvo: regres, navedite naslov vašega čebelarskega društva, številko vašega žiro računa, število panjev (čebeljih družin), za katere uveljavljate regres, in kopije ali fotokopije računov **za katerokoli pri nas registrirano zdravilo za zdravljenje čebel.**

RAZMIŠLJANJA O UVEDBI ZAŠČITNE ZNAMKE ZA SLOVENSKE OZIROMA DOMAČE MEDOVE

MILAN RUNTAS – tajnik ZČDS

Slovenski čebelarji v okviru ZČDS se že dolgo neuspešno dogovarjamo o uvedbi zaščitne znamke za slovenske oziroma domače medove. Vsakdo bi si znamko želel pridobiti, pogojev, ki bi jih za to moral izpolnjevati, pa se otepa. Mnenja, ki jih je oblikovala komisija za ekonomiko in tehnologijo čebelarjenja o uvedbi zaščitne oziroma blagovne znamke, kažejo, da za

njeno uvedbo skoraj ni organizacijsko-tehničnih zadržkov, pojavljajo pa se vprašanja o ekonomski upravičenosti uvedbe zaščitne znamke. Strokovna služba in zgoraj navedena komisija sta že leta 1987 pripravili potrebno dokumentacijo (osnutek pravilnika, navodila, obrazce itd.) za uvedbo zaščitne znamke, vendar je njeno »rojstvo« vedno preprečila visoka cena za realizacijo

postopka in možnosti plasmaja večjih količin doma polnjenega medu v drobnoprodajno trgovsko mrežo.

Z uvajanjem tržnega gospodarstva so se nekateri pogoji, ki so prej zavirali odpiranje zasebnih trgovin, spremenili, s tem pa so se odprle velike možnosti prodaje doma polnjenega medu v zasebnih trgovinah, ki zadnje čase rastejo kot gobe po dežju. Tako čebelarji niso več odvisni od milosti nekaterih velikih trgovskih sistemov, kamor po pravilu s svojimi pridelki sploh niso mogli prodreti.

Žal pa so stroški, ki sestavljajo ceno zaščitne znamke, še vedno zelo visoki. Laboratorijska analiza vzorca medu pri pooblaščenem inštitutu stane približno 2.000 dinarjev za vzorec, pri nepooblaščenih organizacijah pa polovico manj. Zelo drago je tudi opremljanje prostora za higiensko polnjenje medu, sterilizacijo posod in opreme ter ustrezno zdravstveno potrdilo osebe, ki sme med polniti oziroma delati z živili.

Drugi del stroškov predstavlja delo tričlanske komisije za ugotavljanje izpolnjevanja pogojev za dodeljevanje zaščitne znamke, ki bo zlasti v začetku, zaradi majhnega števila zahtev, kar občuten. V ceno zaščitne znamke naj bi bili vračunani tudi naslednji izdatki:

- 50 odstotkov materialni stroški za izdajo nalepke z zaščitno znamko;

- 25 odstotkov za raziskovalne, pospeševalne in izobraževalne naloge v čebelarstvu in

- 25 odstotkov za reklamiranje prodaje z nalepko opremljenega domačega medu (brez reklame ni prodaje).

Za primer vam predstavljamo vzorčni izračun cene za podelitev zaščitne znamke za tisoč kilogramov istovrstnega medu enega pridelovalca:

- analiza enega vzorca	2.000 din
- stroški komisije in administracije	2.500 din
- namenska sredstva (raziskovanje, izobraževanje, propaganda	7.000 din
- skupaj	7.000 din

Če ta znesek razdelimo s tisoč kilogrami oziroma ustrezno količino nalepk z zaščitno znamko, ugotovimo, da stane nalepka pri-

delovalca 7 dinarjev. Od teh stroškov lahko zmanjšamo le stroške za delo komisije, če le-ta obravnava hkrati več zahtevkov oziroma če ima čebelar-pridelovalec medu večje količine istovrstnega medu. Pri dveh tonah medu bi bil strošek že nižji za 3.50 din/kg. Zaradi visoke cene fiksnih stroškov so torej manjši pridelovalci pri pridobivanju nalepk z zaščitno znamko izključeni.

Oba dela stroškov pa še ne predstavljata vsega, kar mora bodoči pridelovalec sortnega medu opraviti in plačati. V ceni niso upoštevani stroški embalaže, zakonsko predpisane nalepke o vsebini, drobnoprodajne marže itd.

Na raznih sestankih in posvetih s čebelarji oziroma njihovimi vodstvi vedno znova slišimo zahtevke za uvedbo zaščitne znamke, zato želimo s tem člankom ugotoviti, koliko čebelarjev je za nakup le-te zares zainteresiranih. Vse čebelarje, ki bi bili pod navedenimi ali nekoliko spremenjenimi pogoji pripravljeni podpisati pogodbo o pogojih za dodelitev zaščitne znamke in plačati ceno, ki smo jo ugotovili zgoraj, prosimo, da nam svoje odgovore oziroma pripombe s točnimi naslovi pošljejo do konca oktobra 1990. Poleg točnega naslova naj navedejo še količine medu, za katere bi uveljavljali zaščitno znamko.

Na podlagi tako ugotovljenega zanimanja čebelarjev se bomo odločili, ali naj nadaljujemo s prizadevanji za uvedbo zaščitne znamke ali naj stanje ostane nespremenjeno. Zavedamo se, da je postopek zahtevnejši in razmeroma drag, vendar za kakovostno izpeljavo te naloge drugačen pristop ni mogoč. Predlogi nekaterih posameznikov, da bi brez opisanih pogojev vsakemu prosilcu kar »na lepe oči« dodelili zahtevano količino zaščitnih znamk, so – milo rečeno – neresne. S tem bi že na začetku izničili dobro načrtovano akcijo (za čebelarja in potrošnika). Zavedati se moramo, da bo pridobljeno dobro ime proizvajalca v prihodnje vedno bolj pomembno.

Sicer pa mnogi čebelarji že nekaj let polnijo in etiketirajo svoje pridelke, kar je že svojevrstna blagovna znamka posameznika. Tudi brez zaščitne znamke so si pridobili zaupanje potrošnikov.

ČEBELARŠKE ORGANIZACIJE NDR SE V NAGLICI PRIPRAVLJAJO NA ZDRUŽITEV S ČEBELARJI ZRN MARTIN MENCEJ

Tako poročajo v osrednjem glasilu čebelarške organizacije Zvezne republike Nemčije Imkerfreund, ki naj hkrati postane osrednje glasilo vseh nemških čebelarjev.

V Slovenskem čebelarju smo občasno poročali o čebelarstvu v NDR in čebelarjenju tamkajšnjih čebelarjev, kjer so oblasti izdatno denarno podpirale razvoj čebelarstva, ki se je zato razlikovalo od čebelarstva Zahodne Nemčije po svoji vsebini, med pa je bil občutno dražji. Bili so tudi med prvimi v Evropi, ki so po vojni poskrbeli za čebelarški podmladek in prirejali tekmovanja mladih čebelarjev v različnih oblikah. Skrbeli so tudi za načrtno opraševanje poljedelskih kultur, kar bo nedvomno vplivalo na čebelarstvo v združenih velikih Nemčiji sredi Evrope.

PROBLEMATIKA ČEBELARSTVA V EVROPSKEM PARLAMENTU

Bavarska čebelarška organizacija je dala pobudo, da se v okviru Evropske gospodarske skupnosti rešujejo tudi problemi čebelarstva. Prvi koraki tovrstnih prizadevanj se kažejo v izdelavi študije o ekoloških posledicah zaradi upadanja čebelarstva v zahodni Evropi. Posebna komisija parlamentarcev Evropskega parlamenta bo pripravila načrt za večjo denarno podporo EGS razvoju čebelarstva. Za tako pomembno vejo gospodarstva Evrope, kot je čebelarstvo, bi to vsekakor pomenilo novo spodbudo.

Vse to so seveda šele načrti, pobudniki pa so v glavnem zahodnonemški strokovnjaki, katerih študijo je prevzela posebna komisija parlamentarcev enotnega trga v okviru EGS. Ta skupnost je namreč že do sedaj skrbela za denarna nadomestila za kmetijske pridelke članic EGS. Predlagali so, naj se celotna vsota za razvoj čebelarstva poveča za devet milijard 800 milijonov DEM. EGS pa do sedaj ni pokazala kaj prida posluha za ta predlog, češ da so

stroški za kmetijske pridelke že do sedaj 20,1 milijarde DEM na leto.

Evropski parlament ima svoj lastni program za tehnološko oceno STOA, kjer pa zaradi varčevanja niso nič kaj navdušeni za predloge nemških strokovnjakov. Tudi nemški delegati v parlamentu niso dovtetni za večjo obremenitev dosedanjih skladov, pravi glavni pobudnik Gerhard Schmid.

Zanimive in poučne so utemeljivte predlogov, zato naj jih na kratko povzamemo:

– Na osnovi podatkov EGS je na njenem območju 470.000 čebelarjev s sedmimi milijoni čebeljih družin, pridelajo pa le 40 odstotkov potrebnega medu;

– obstaja 16.000 obratov, v katerih čebelarji pridobitno in intenzivno, ogromna večina čebelarjev pa goji čebele ob prostem času.

– Kljub temu da med sicer lahko uvažajo ali kupijo na prostem trgu, pa je s tem povezano vprašanje opraševanje rastlinstva na območju skupnosti, katerega ni mogoče uvažati in zaradi katerega je gospodarska izguba poljedelstva ocenjevana na 4 milijarde ecujev (monetarna enota ecuja pa je približno 1 DEM).

– Še kako pomembno je tudi opraševanje in razmnoževanje okoli 20.000 vrst divjega rastlinstva.

– Upadanje čebelarstva je zaskrbljujoče, če že ne kar dramatično, zato je to resno opozorilo skupnosti in vsem nam.

Pomembno je tudi vprašanje premij za opraševanje, in to tako za čebelarje kot tudi za uporabnike.

Komisiji bodo predlagali, naj bi ceno opraševanja primerjali s ceno za 1 kg medu. Če je 1 kg medu vreden 1 ecu, potem naj bi bilo opraševanje čebelje družine vredno 10 ecujev (približno 20,6 DEM).

Na žalost sta komisija in svet Evropskega parlamenta čebelarstvo do sedaj obravnavala le z vidika agrarne politike, ne pa tudi

z ekološkega zornega kota. Zato je nujno, da komisija in svet pripravita poročilo o položaju čebelarstva Evropske skupnosti in možnih posledic za naravno okolje. K temu pa je treba pritegniti tudi strokovnjake posameznih držav in strokovna združenja.

Sklepamo lahko, da imajo predlagatelji zaradi upadanja čebelarstva pred očmi posebno ekološki problem, kar je razumljivo, ker bi na ta način lažje prodrl predlog o subvencioniranju čebelarstva v parlamentu in Evropski gospodarski skupnosti.

NA OBISKU PRI POKLICNEM ČEBELARJU NA FLORIDI

»Dobesedno rečeno – v centralni Floridi, severno od mesteca Orange City, je pravo »jezero pomarančnega medu«. Čebelar Horace Bell je »kralj« tega »jezera – ali hriba medu«, ko je le-ta v standardnih sodih.« Tako je o svojih vtisih zapisal Hugh Maxwell v *American Bee Journalu*.

Firma Arthur Gunnesse je pred nekaj leti zaposlila gospoda Maxwella, naj si ogleda delovanje novega stroja za horizontalno odkrivanje medenih pokrovčkov. Odločil se je, da zaradi tega obišče največjega pridobitnega čebelarja na Floridi, ki je tudi eden od treh ali štirih največjih čebelarjev v ZDA, in si ogleda njegovo čebelarstvo in naprave.

»Gospod H. Bell je bil zelo prijazen in me je povabil, da ga marca letos obiščem. Ker je moral zaradi nekega neodločljivega posla nepričakovano odpotovati, me je prepustil svojemu zelo sposobnemu vodji.

Ni potrebna diploma poslovne šole harvardske univerze, da bi v dveh ali treh urah spoznali, da je g. Hester zelo zaslužen za uspeh svojega čebelarskega podjetja. Podjetje ima 25.000 čebeljih družin, prizadeva pa si jih še povečati, zato kupujejo nove čebeljnake širom ZDA.

G. Hester je pričel sodelovati s H. Bellom, ko mu je bilo 12 let. Znanje in izkušnje si je pridobil v podjetju, kjer dela že 25 let. Upravlja devet velikih tovornjakov (cestnih križark) in 12 villičarjev. Inventarna vrednost le-teh znaša nad 300.000 USD. V podjetju je stalno zaposlenih devet delavcev, katerih delovnik traja več kot deset ur, in to šest dni tedensko. Da bi dobili pravo predstavo o obsegu njihovega dela, moramo vedati, da na vsakega od njih pride po 3.000 čebeljih družin.

Opravila v zvezi s pridobivanjem, pakira-

njem in odpremo medu ter drugih pridelkov potekajo v devetih velikih kovinskih hangerjih z betonskimi tlemi, v katerih je spravljeno 25.000 Lanstroth-Rootovih naklad.

Prav toliko naklad je v Severni Dakoti. Ob mojem obisku je bilo na tem mestu 8.000 neiztočenih naklad z medom. Z napravo za odkrivanje medenih pokrovčkov in s centrifugo za točenje medu zmogljivosti do 4 tone na uro in nad 25 ton na dan so delali le štirje delavci. To je s tako majhno delovno silo resnično rekordna proizvodnja, kar kaže na vrhunsko usposobljenost in motiviranost. V enem od hangerjev je delavnica za izdelavo in popravila panjev ter skladišče za zdravila, kot so: teramicin, fumidin-B, mentol in nekatera druga.

Cilj takšnega ravnanja je zagotoviti največjo možno pridelavo medu ob kar najmanjšem strošku.

Organizacija celotnega posla je tako enostavna, smotrna in dejavna, da bi si bilo težko zamisliti nekaj, kar bi še izboljšalo obstoječe stanje.

Vse to je rezultat dolgotrajnega vztrajnega dela z uspehi in napakami. Skrivnost uspeha je v največji meri v menagementu oziroma v organizaciji posla. Vsaka faza pridelave medu, od nektarja do pakiranja gotovega izdelka, predstavlja en sam integralni proces. Dobro managerstvo pa se skriva v stavku: »Opraviti pravo stvar ob pravem času!« Seveda je to lažje reči, kot pa uresničiti.

Glede na pašne razmere g. Haster preseli dnevno okrog 2.000 čebeljih družin na novo čebeljo pašo. Pri tem izjemno usklajenem premikanju sodeluje zelo majhna skupina ljudi in strojev, ki posej opravijo natančno in hitro. Uporabljajo le normalne LR naklade v plodišču in medišču, ob tem pa še matično rešetko.

Po končani paši natovorijo panje, ki so na paletah, skupaj s plodiščem, mediščem in čebelami na tovornjak in jih spremljajo do baze, kjer je sprejemni čebelnjak. Tu sprejmejo odločitev, kako ravnati s pripeljanimi panji. Če je treba sneti naklade, polne medu, ki so nad matično rešetko, uporabijo repelent. Če pa želijo narediti prašilčke ali paketne roje, naklade z medom in čebelami po traku prepeljejo v enega od napol mračnih hangerjev. Na drugem koncu hangerja je mreža, na kateri zbirajo čebele, od tod pa jih stresejo v prašilke, ki jim dodajo zrele matičnike. Te čebele uporabljajo tudi za paketne roje, ki gredo v prodajo, ali pa jih uporabijo za razširitev lastnih čebelnjakov.

Zelo me je presenetil način, kako je pet delavcev polnilo prašilčke s čebelami in dodajalo zrele matičnike. Matičnike kupuje g. Bell pri drugem čebelarju, ki se ukvarja z vzrejo matic, in sicer po 1 USD, kar je ceneje, kot če bi jih vzrejal sam. G. Hester mi je povedal, da od čebel iz medišč tvorijo po sto paketnih rojev na dan.

Ko so čebele v hangerju zapustile naklade z medom, le-te s pomočjo viličarjev prenesejo v zgradbo, kjer odkrivajo pokrovčke in točijo med. To delo poteka v napol mračnem prostoru. V enem delu hangerja je velik prostor za spravilo nepredelanega medu. V središču pa stoji stroj dakota gunness za odkrivanje medenih pokrovcev in šest Dadantovih centrifug za 60 satnikov. Po ceveh premera okrog 10 cm odteka med, pomešan z medenimi pokrovci iz centrifug v rezervoar za usedanje in čišče-

nje, ki je v nižjem delu zgradbe, tako da za odtekanje izkoristijo naravni padec.

S posebno črpalko nato odstranjujejo voščene pokrovce z medene površine. Črpalka avtomatično oskrbuje več rezervoarjev z zmogljivostjo 20 ton.

G. Hester je ponosen na naprave, ki jih imajo za točenje, ni pa pozabil povedati, da so lastnik H. Bell in njegovi dve hčerki tudi člani delovne skupine, ki se ukvarja s točenjem in ostalimi posli z medom.

Še posebej so zadovoljni z napravo za snemanje medenih pokrovcev. Hester ni pozabil povedati tudi tega, da pri avtomatskem odkrivanju ne prihaja do loma satnikov niti do poškodb satja. Cena takega stroja je 3.000 USD.

O pojavu čebelje paše na poljih z lucerno, sojo, vrbo, dišečo meto itd. g. Bella takoj obvestijo prek telefaksa. Odločitve so potem zelo hitre in njegov tovornjak s 420 družinami je v dveh urah pripravljen za pot. Toliko je namreč potrebno za natovarjanje takega števila panjev.

In ob koncu bi morali ponovno poudariti, da je uspeh pri poslu, še posebej pri čebelarstvu, odvisen predvsem od prizadevnosti ljudi pri delu, kar sicer velja za katero koli vrsto podjetništva.

Čeprav se nisem spuščal v podrobnosti, ne dvomim v to, da so ljudje, ki delajo pri G. Bellu, odlično nagrajeni in deležni primernega človeškega odnosa.

Prevod: Vera Schneider
ABJ-5/89

GK »MEĐIMURJE« ČAKOVEC – STOLARIJA

ČEBELARJI, ČEBELARSKA DRUŠTVA – pri nas lahko ugodno naročite razne tipe panjev ali le dele. Tipi panjev: AŽ-10, AŽ-11 a, LR-S, V, T, DB-12. Cene so zelo ugodne. Pogoji plačila – čeki na tri obroke – brez obresti. Dodatne ugodnosti nudimo pri nakupu v organizaciji čebelarskih društev, pri večjih količinah (brezplačen prevoz, popusti). Za vse informacije pokličite na telefon (042) 87-850.

PREDLOG ORGANIZACIJE DELA POSPEŠEVALNE SLUŽBE ČEBELARSTVA V SLOVENIJI

mag. JANEZ POKLUKAR

Ob nastopu nove republiške vlade so na Komiteju za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano izrazili željo, da jim posredujemo naše predloge o prihodnjem načinu organizacije pospeševalne službe čebelarstva v Sloveniji. Tema je zelo tesno povezana s čebelarskim vsakdanom v Sloveniji. Predlagane rešitve morda niso najboljše, zato o njih še razpravljamo in zato naš predlog objavljamo v celoti. Veselilo bi me, če bo gradivo povod za nova razmišljanja na to temo.

1. Uvod

Čebelarstvo je tesno povezano z našo narodno zgodovino. Danes prevladuje mišljenje, da je to bolj dejavnost za prosti čas. Primeri uspešnih poklicnih čebelarjev pa kažejo, da je dejavnost lahko ekonomsko zelo zanimiva in kot taka povsem enakovredna drugim kmetijskim dejavnostim. Pri možnostih povečanja števila čebel v republiki smo izhajali iz naslednjih predpostavk:

- sedanja letna pridelava medu v Sloveniji niha med 1.000.000 in 2.000.000 kg;
- grosistična cena medu se bo glede na mednarodno konkurenco gibala med 20 in 40 din;
- v Sloveniji je 10.500 čebelarjev, v čebelarska društva pa je vključenih 7.900 čebelarjev;
- čebelarji v Sloveniji čebelarijo s 150.000 čebeljimi družinami, popis čebelnjakov pa je pokazal, da imajo čebelarji več kot 50.000 praznih panjev;
- pri najbolj kakovostnih temnih medovih izkoristimo le 12–15 odstotkov naravnih danosti.

2. Popis obstoječega stanja v čebelarstvu

2.1. Zdravstvena problematika

Varoza čebel je med leti 1985 in 1989 povzročala velikanske zimske izgube čebel. Številni čebelarji so izgubili vse čebele. Število čebelarjev se je zmanjšalo, velikost

povprečnega čebelarstva se je povečala. V letu 1990 grozi čebelam druga zelo nevarna bolezen, poapnela zalega. Poleg tega ocenjujemo, da imamo v Sloveniji še okrog sto neodkritih žarišč hude gnilobe čebelje zalege. Raziskovalna in pospeševalna dejavnost v zdravstveni problematiki čebel je pičila. Inštitut za patologijo rib in čebel opravlja le storitveno dejavnost pregleda zimskih mrtvic in mikrobiološke analize zalege.

2.2. Izkoriščanje čebeljih paš

Obstoječa zakonodaja pooblašča čebelarska društva, da sama urejajo pašni kataster za svoje območje. Prihaja do neljubih zapiranj pasišč in do velikih družbenih škod zaradi zmanjšanih pridelkov temnih medov. Na področju izkoriščanja čebeljih paš delajo trije pospeševalci, in sicer pri Medexu in Hmezadu ter na Zvezi čebelarskih društev Slovenije. Njihovo medsebojno sodelovanje ni usklajeno, za pospeševalno delo so plačani vsak z 0,33 FTE. Ekonomski učinek njihovega delovanja je težko izračunljiv.

Kmetijski inštitut Slovenije je s pomočjo čebelarskih društev popisal vsa čebelarstva v Sloveniji. Trenutno analizira podatke opazovalne službe gozdnega medenja.

3. Pospeševalno delo

Za boljše preventivno delo v čebelarstvu predlagamo zaposlitev treh veterinarjev pospeševalcev, za večji pašni red pa povečanje deleža pri sofinanciranju pospeševalnega dela pospeševalcev pri Medexu in Hmezadu z 0,33 na 0,5 FTE. Predlagamo tudi, da je pospeševalec na Zvezi čebelarskih društev polno zaposlen. Celotno pospeševalno delo naj bi usklajeval in vodil delavec, katerega delo bi bilo urejanje pašnega katastra in prognostične opazovalne službe gozdnega medenja.

3.1. Veterinarji pospeševalci

Predlagamo zaposlitev treh veterinarjev pospeševalcev, in sicer na Veterinarskem zavodu Nova Gorica, na Veterinarskem

zavodu Novo mesto in na Veterinarsko-pospeševalnem zavodu Ptuj.

3.2.1. Shema dela veterinarjev pospeševalcev v čebelarški sezoni:

a) avgust, september, in oktober – preventivni pregledi čebelje zalege;

b) november, december, januar – izobraževanje čebelarjev preglednikov in čebelarških mojstrov;

c) februar, marec – zimske laboratorijske analize čebeljih mrtvic;

č) april, maj – preventivni pregledi čebelje zalege in zdravstvena kontrola prevoznih čebel, delo na pašnem katastru;

d) junij, julij – zdravstvena kontrola čebel na prevoznih čebelnjakih, delo na pašnem katastru.

Njihova stalna naloga bi bila zdravljenje odkritih žarišč hude gnilobe. V ta namen bi bilo potrebno občasno zbrati ekipo vseh treh veterinarjev in jih napotiti v okužen čebelnjak.

3.1.3. Rezultati dela veterinarjev pospeševalcev in potrebni stroški

Stroški dela treh veterinarjev naj bi znašali 900.000 din na leto. S pomočjo njihovih prizadevanj bi čebelarji lahko napolnili s čebelami 50.000 praznih panjev, v krajšem času bi lahko čebelarjem prevažalcem odprli številna pasišča z akacijo, ki so že leta in leta zaradi hude gnilobe čebelje zalege zaprta. Računamo, da bi ob določenem vlaganju čebelarjev dosegli s pomočjo veterinarjev pospeševalcev za 15.000.000 din večji prihodek v čebelarstvu v enem letu.

3.2. Pospeševalnica pri Medexu in Hmezadu

Menimo, da sta pospeševalca pri Medexu in Hmezadu opravičila vložena sredstva. Medex uspešno vodi opazovalno službo gozdnega medenja, poleg tega oba pospeševalca zelo uspešno opravljata svetovalno službo in prek odkupa medu veliko neposredno vplivata na pridelavo medu. Škoda bi bilo, da omenjeni delovni mesti prenehamo sofinancirati.

3.2.1. Shema dela pospeševalcev pri Medexu in Hmezadu:

a) avgust, september, oktober – odkup medu, usmerjanje čebelarjev na jesenske paše;

b) november, december, januar – izobraževanje čebelarjev, izpopolnjevanje načinov čebelarjenja;

c) februar, marec – širjenje medovitega rastlinja, izobraževanje čebelarjev;

č) april, maj, junij, julij – usmerjanje čebelarjev na paše, izpopolnjevanje načinov čebelarjenja, odkup čebeljih pridelkov, organizacija opazovalne službe gozdnega medenja.

3.2.2. Stroški dela obeh pospeševalcev

Rezultati njunega dela že obstajajo. Z boljšo usklajenostjo in organizacijo njunega dela lahko njuno uspešnost še povečamo. Predlagamo, da vsakega posebej sofinanciramo s 150.000 din letno, skupaj torej 300.000 din.

3.3. Pospeševalec na Zvezi čebelarških društev Slovenije

Zveza čebelarških društev Slovenije je že od nekdaj mesto usklajevalnih pospeševalnih dejavnosti v čebelarstvu. Z novo organizirano pospeševalno službo naj bi tudi čebelarške organizacije dobile večjo praktično veljavo. Razmisliti bi bilo treba o večji vlogi čebelarjev preglednikov in o uvedbi naziva čebelarški mojster. Za registracijo čebelarške dejavnosti naj bi predpisali poseben strokovni izpit o minimumu znanja biologije in zdravstvene zaščite čebel.

3.3.1. Letni raspored dela:

a) avgust, september – urejanje pašnega reda;

b) oktober, november, december – urejanje registracij novincev, izobraževanje čebelarjev preglednikov in mojstrov;

c) januar, februar – izobraževanje čebelarjev, preučevanje načinov čebelarjenja in ekonomike čebelarstva, pomoč pri reorganizaciji čebelarških društev;

č) marec, april – organizacija stojišč za prevozne čebelnjake;

d) maj, junij, julij – preučevanje razvoja povzročiteljev gozdnega medenja, razporejanje čebel na pasišča, prognoziranje paše.

(Nadaljevanje prihodnjič)

FRANČIŠEK ROJINA **CVET Z DREVESA SLOVENSKEGA ČEBELARSTVA** prof. PAVEL ZALETEL

Utihnila je »Slovenenska čebela« in umolknil je »Slovenski čebelar in sadjerejec«. Z njima sta prenehali delovati tudi obe čebelarski društvi. Vse je usahnilo predvsem zaradi premajhnega števila članov in s tem preskromnih finančnih sredstev ter zaradi pomanjkanja ljudi, ki bi društvi vodili. Želja po svojem strokovnem listu in po svoji strokovni organizaciji pa je med slovenskimi čebelarji postajala vedno bolj vroča, saj so nemška čebelarska društva vedno bolj posegala med slovenske čebelarje. Končno je bilo 24. januarja 1898 ustanovljeno Slovensko čebelarsko društvo za Kranjsko, Štajersko, Koroško in Primorsko s sedežem v Ljubljani. Novo ustanovljeno društvo je takoj pričelo izdajati svoje glasilo »Slovenski čebelar« (SČ). Uredništvo je prevzel Frančišek Rojina, ki je to delo opravljal 21 let in v tem času dosegel med drugim tudi to, da sta se znanje in zavešt slovenskih čebelarjev dvignila. Obenem pa

je Čebelarja tako zakoreninil, da še živi in bo živel še leta in leta.

Frančišek Rojina, najpopularnejši slovenski čebelar, se je rodil 3. oktobra 1867 v Zg. Šiški nad Ljubljano. Ta mož je pred slabim stoletjem stopil na čelo tistih slovenskih čebelarjev, ki so vnesli v naše čebelarstvo popoln prepород in osamosvojitve. Na oblikovanje njegovega značaja sta v mnogočem vplivala oče in mati. Mati mu je vcepila v srce ljubezen do zemlje, vere in narodno pripadnosti, oče pa do čebel in divjačine, posebno do ptičev. Frančišek se je že v rani mladosti naučil ceniti vsako delo in ljudi, ki so ga opravljali, zato se ni sramoval nobenega dela. Po značaju je bil skromen in se ni nikoli rinil v ospredje. Po končanem učiteljsku je učiteljeval na Kolo vratu pri Litiji, Dobravi pri Kropi in v Vačah. Povsod je pomalem čebelaril. Imel je skoraj vse vrste panjev, toda prevladovali so dunajčani. Ko je nato služboval v Šmartnem pod Šmarno goro, si je dal zgraditi več kot 20 m dolg čebelnjak. V njem je imel same dunajčane, razen nekaj kranjčev, od katerih se ni ločil ves čas svojega čebelarjenja. Tako si je nabral obilico praktičnega znanja v čebelarjenju. Teoretično znanje si je pridobil v tujini na raznih tečajih in v šolah ter na čebelarskih razstavah širom Evrope. To mu je omogočil Gustav Pirc, tedanji ravnatelj Kmetijske družbe v Ljubljani, ki je poskrbel, da mu je KD plačevala potne stroške. Mnogo čebelarskega znanja si je pridobil pri takratnih slavni evropskih čebelarjih, saj jih je veliko poznal osebno.

Leta 1890 je na Dunajski čebelarski šoli opravil izpit za učitelja čebelarstva. Pred izpiti so bili 14-dnevni tečajji, in to za čebelarje, ki so bili čebelarjenja že veščji. Saj so le taki lahko postali res dobri čebelarski učitelji. Sam tečaj je zamudil. Na šolo je prišel šele zadnji dan k izpitu, ki pa jih je

uspešno opravil. Prej je bil 8 dni na tečaju pri Gerstungu v Ossmannstedtu pri Weimarju. Prijavil se je namreč na oba tečaja, ker je dvomil, da bo sploh kje sprejet. Toda uštel se je. Povabljen je bil na obe šoli. Ker je dal prednost Gestungovi šoli, je na dunajski pač zamudil. Tako si je nabiral čebelarško znanje in postal pravi strokovnjak tako v praksi kot teoriji. Kmalu pa je spoznal, da smo Slovenci v čebelarstvu zaostali in da ni vse zlato, kar pride iz tujine. Ugotovil je, da imamo dovolj trdna tla in dovolj sposobnih ljudi, da se v čebelarstvu lahko postavimo na svoje noge in mislimo s svojimi možgani, tako kot bo za naše kraje in razmere najboljše.

Ko je leta 1897 sprejel delo urednika, je že prav dobro poznal tedanje razmere v našem čebelarstvu, zato je takoj vedel, kje in kako pomagati. Zastavil si je program za »Slovenskega čebelarja«, ki je obsegal:

- pomoč čebelarskemu naraščanju, da se temeljito izobrazijo,
- poglobitev znanja starejših čebelarjev,
- očistiti našo čebeljo pasmo tuje prime-si,
- skrb za umno vzrejo plemenitih matic,
- ustanovitev rejnih središč,
- posvetiti pozornost izboljšanju čebelje paše s prevažanjem,
- priporočiti panje velike mere s premičnim satjem.

Dobro se je zavedal, da bo vsem tem nalogam kos le s številnimi dobrimi sodelavci – dopisniki. Toda dopisnikov v začetku skoraj ni bilo. Podpore listu od zunaj nobene. V vodstvu društva nepravilnosti s financami. Že po nekaj številkah SČ je bilo v tiskarni dolga na kupe. Kako je list tedaj sploh izhajal, je bil pravi čudež. Upnike je osebno pregovarjal in dolg prelagal iz meseca v mesec, dokler se stanje čez nekaj let ni izboljšalo. Ker ni bilo dopisov, je za prve številke pisal največ sam. V eni noči je napisal tudi tri ali štiri članke. Nekaj jih je objavil pod svojim imenom, nekaj pa pod psevdonomom. Toda list je izhajal vsak mesec, čeprav skoraj vedno z nekaj dnevno zamudo. Slovenski čebelarji so ga iz meseca v mesec željno pričakovali. Kako priljubljen in potreben je bil ta list za naše

čebelarje, se je videlo tudi v tem, da so se pritoževali pri vsaki številki, ki je izšla z zamudo.

»Slovenski čebelar« in društvo sta se rodila v dobi težkih in hudih narodnih bojev. Zato je novi list mnogo pripomogel k dvigu slovenskega gospodarskega razvoja čebelarstva in posredno tudi narodne zavesti. Naše čebelarstvo je bilo takrat še primitivno. Večinoma so čebelarili v kranjičih in koših, torej v panjih z nepremičnim satjem. Slovenski čebelar pa je začel vzgajati in poučevati čebelarje ter jih seznanjati s čebelarskimi dognanji in novostmi z vsega sveta, največ seveda iz Evrope. Tako je Rojina v Čebelarju in s Čebelarjem izpolnjeval svojo nalogo, ki mu jo je določilo vodstvo društva glede na želje čebelarjev. Zlasti pa je propagiral nove panje velike mere s premičnim satjem. Toda čebelarji, posebno starejši, so te nasvete sprejemali z nezaupanjem in celo s precejšnjo mero odpora. Rojina je moral dolga leta trdo delati, da se je stanje spremenilo. Pri tem so veliko pripomogli tudi prispevki dopisnikov, posebno pa Lakmayerjeva knjiga v dveh zvezkih UMNI ČEBELAR. Toda končna zmaga je bila dosežena šele z uvedbo Žnidaršičevega panja. Ta Rojinov uspeh je bil odločilnega pomena za napredek slovenskega čebelarstva. Ves čas svojega urednikovanja je propagiral čebelarske shode in tečaje. Marsikaterega je organiziral tudi sam. Pri organizaciji večdnevni tečajev v Ljubljani mu je najbolj pomagal prelat in kanonik Andrej Kalan – vodja marijanišča, ki je vedno vsem tečajnikom omogočil brezplačno hrano in stanovanje v zavodu. Ni bilo zborovanja, posveta, tečaja ali predavanja, da ne bi bil prisoten tudi Rojina. Bil je najpopularnejši čebelarski predavatelj in publicist svojega časa. Predaval in pisal je nazorno, neprisiljeno, živo in zabavno, preprosto in razumljivo, a v lepem domačem jeziku, tako da je bilo že samo branje ali poslušanje njegovih člankov ali predavanj pravi užitek. Zaradi njegovega izražanja, pristnosti jezika in prefinjenega stila je bil SČ v tem času eden najboljših listov, kar jih je tedaj izhajalo v slovenskem jeziku. Tako je tudi na ta način

veliko prispeval k uveljavitvi modernega čebelarstva. Rojina je bil pravi slovenski čebelar. Seznanil se je s čebelarstvi drugih krajev in narodov, pri tem pa spoznal, da je za naše kraje najboljša naša sivka. V letih, ko je odhajal v pokoj, je že ugotovil, da postaja naše čebelarstvo enakovredno naprednim čebelarstvom drugih narodov. Za svoj list in svoje društvo pa se je potegoval vedno in povsod. Ko je bil 27. oktobra 1901 v Gradcu čebelarški shod spodnjeavstrijskih dežel, je slovenske čebelarje zastopal tudi Rojina. Nemško govoreči čebelarji so predlagali, da se vsi zgornje in spodnje štajerski čebelarji združijo v skupno »Čebelarstvo za Spodnjo Avstrijo«. Drugi predlog je bil, da se deželna društva združijo v močno zvezo avstrijskih čebelarških društev s sedežem na Dunaju, ki bi zastopala interese vseh avstrijskih čebelarjev oziroma čebelarških društev. Rojina je takoj začutil ost, s katero bi se razbila enotnost slovenskih čebelarjev, s tem pa bi bil tudi konec slovenskega čebelarškega društva. Energično je nasprotoval ustanovitvi deželnega čebelarškega društva za Spodnjo Avstrijo. Podprl pa je predlog za zvezo avstrijskih čebelarških društev, ker je sprevidel, da bi od tega lahko imeli korist tudi slovenski čebelarji. Skrbno pripravljen predlog nemško govorečih čebelarjev o enotnem čebelarškem društvu za Spodnjo Avstrijo je tako propadel. Po zaslugi Rojine je bilo rešeno slovensko čebelarstvo in s tem tudi Slovenski čebelar.

Rojina je bil mož jeklene volje, mirnih živcev in reda. Česarkoli se je lotil, vse je z enako vestnostjo tudi opravljal. Kje je dobil toliko energije in od kod mu tolikšna volja, saj je razen službe in urednikovanja vodil še pevske zборе, dobro desetletje igral violo v salonskem orkestru v Kranju, dolga leta vsako nedeljo dopoldan igral orgle na Šmarni gori, v šolskem sadovnjaku vzgojil več kot tisoč sadnih drevesc in bil poleg tega še lovec in ribič. Torej je bil učitelj, urednik, pevovodja, glasbenik, sadjar, vrtnar, lovec, ribič in ...? Francišek Rojina je bil res vse in za vse. V kranjskem okraju so v tistem času nekateri medicarji s pridom uporabljali veliko stiskalnico. Z

manjšo dopolnitvijo jo je Rojina predstavil in opisal v SČ. Kaj hitro je postala najboljša in najbolj cenjena stiskalnica za vosek širom slovenske zemlje.

Rojina je bil duša društva in neke vrste predstavnik društvenega programa. Pri njegovem čebelnjaku v Stražišču so se zbirali vsi slovenski čebelarji, velmožje pa tudi preprosti čebelarji začetniki. Tam so govorili in razpravljali o problemih in dosežkih čebelarstva doma in po svetu, Slovenskega čebelarja in lastnega čebelarškega društva. Njegov čebelnjak je postal šola, kjer so se vzgajali čebelarji, ki so večinoma pozneje sami učili čebelarje naprednega čebelarjenja. Počasi je pritegnil celo vrsto starejših in mlajših, šolanah pa tudi preprostih čebelarjev k sodelovanju pri SČ. Jurančič, Likar, Lakmayer, Žnideršič, Bukovic, Šmid, Lapajne in drugi so s svojimi članki sodelovali v SČ, ki je postal prava zakladnica in neizčrpen vir vsega čebelarškega znanja in novic od doma in iz tujine. Rojina je bil pravi mojster v čebelarstvu, pri urejanju časopisa, predvsem pa pri navezovanju stikov z najrazličnejšimi ljudmi. Pri vsem svojem delu ni nikoli jedikoval ali celo omahoval, čeprav ga je v osebnem življenju doletela marsikatera nevšečnost, dokler ...

Novembrsko soboto (9. 11.) 1918 se je pri »Totem birtu« na Šmartinski cesti v Ljubljani zbral »razširjeni odbor« čebelarškega društva. V pomenku, ki je zahajal v levo in desno, so nekateri besedno napadli Rojino, češ da v SČ že leta in leta enako piše, da ni za Jugoslavijo, ker v SČ noče objaviti Kraljeve slike itd. Na koncu so šle dodali, da je za Avstrijo in da je zato slab Slovenec. Bo pa sedaj bolje, ko bomo imeli enotni čebelarški list za vso državo. Vse očitke je smeje sprejel, zadnjih dveh pa ne. S solzami v očeh je vstal izza mize in dejal, da je vsaj tako dober Slovenec kot vsaki drugi, da pa je videl rešitev zedinjenje Slovenije pač drugače, kot tisti, ki ga napadajo. Decembra je moral na zahtevo nekaterih članov odbora objaviti članek, ki je med drugim propagiral tudi skupni jugoslovanski čebelarški list. V isti številki je bil tudi Rojinov ugovor, saj se je sam temu

odločno uprl, češ: »Oni imajo drugačne panji, drugačno pašo, drugačne čebele, drugo podnebje in sploh drugačne razmere kot mi in kakor bomo vztrajali pri svojem listu mi, tako bodo tudi oni vztrajali pri svojih . . . »Vse to pa je pomenilo ukinitve Čebelarja in razpad čebelarstva društva. Užaljen in razočaran se je odpovedal uredništvu SČ (čeprav si je želel, da bi pri tem delu dočakal srebrni jubilej), obenem pa je izstopil tudi iz odbora. Zapustil je SČ in začel pisati v Lovec (1919–1935). V njem je čudovito opisal različna lovška doživetja.

Leta 1925 se je upokojil in preselil v Zg. Šiško. Toda čebelaril je še vedno in zato se je pri njem še vedno zbiral manjši krog naprednih čebelarjev. Eden najbolj pogo-

stih obiskovalcev je bil Lakmayer. Vse to je povzročilo, da je kljub zaobljubi, da ne bo več pisal v SČ, začel uredniku Bukovcu nositi članke. Izredno lepo so napisani »Spomini«. Zadnja leta svojega življenja je preživel na bolniškem vozičku. Toda čeprav ni več čebelaril, se je za čebelarstvo še vedno živo zanimal. Kadar je prišel na obisk kdo od njegovih prijateljev čebelarjev, je pogovor takoj obrnil na čebelarstvo. Najbolj pogosta obiskovalca sta bila Bukovec in Babnik. Umrli je med vojno – 1. februarja 1944.

Rojine ni več. Toda nikoli ne bodo zbledele zasluge, ki jih ima za napredek našega čebelarstva in za organizacijo slovenskih čebelarjev.

Za kratek čas

ŠALJIVE DROBTIN'ICE ČEBELNARJEV JOŽA

PREMIŠLJEVANJE

»Dober večer! S tvojim očetom bi se rad nekaj pogovoril. Kje pa je?«

»Pri čebelnjaku. Premišljuje.« »Kako? Kaj? Premišljuje?«

»Ja. Pri čebelnjaku sedi in premišljuje, kje se odpre panj in pregleda čebele. Spreddal ali zadaj.«

»In to premišljuje sedaj ob desetih zvečer?«

»Ja. Ampak, saj je začel premišljevati že dopoldan ob devetih!«

KORAJŽA PA TAKA

»Ali še vedno pregleduješ čebelje družine vsakih deset dni?«

»Še. Toda samo eno.«

»Samo eno? Kaj pa druge? Saj jih imaš več kot dvajset.«

»Imel! A sam vse razen ene prodal, ker nisem imel dovolj časa za pregledovanje.«

»Pa si nekdanj govornik, da za pregled ene družine porabiš manj kot pet minut.«

»To je že res, toda za vsako družino si moram dajati korajžo najmanj pol ure.«

IZBIRČNEŽ

K čebelarju pride kupec in naroči čebeljo družino:

»Samo, da ne bo premočna. Toda tudi prešibka ne sme biti. Letos ne sme rojiti in tudi drugo leto ne. Naslednje pa mora. Ne sme imeti varooze in vsako leto mora prinesiti najmanj 55 kg medu. Razen te . . .« Čebelar ga prekine: »In kakšna očala smejo nositi čebele?«

VSE ZA NARAŠČAJ

Dve varoi se sprehajata ob čebelnjaku. Ena najde denarnico in v njej šop bankovcev.

»Kaj boš sedaj s tem denarjem?« jo vpraša druga.

»Otrokom bom kupila močno čebeljo družino.«

RES SUMLJIVO

»Kako pa kaj z možem?«

»Slabo! Verjetno se bom ločila.«

»Ali te vara?«

»Zagotovo! Pomisli, zadnje čase prihaja iz čebelnjaka domov, ne da bi bil kaj opikan!«

TEČAJ VZREJE MATIC

(14-dnevno potovanje v Izrael, bivanje v Kibucu, ogled enega najmodernejših čebelnjakov ter intenzivni teoretični in praktični tečaj vzreje in pridelave matic).

Tečaj je zamišljen kot 8-dnevno delo v skupini, po osem ur na dan, z 8 do 10 tečajniki, združen s strokovnim ogledom Čebelarškega inštituta Crifin, Veterinarskega inštituta Bet Dagan ter Kmetijskega inštituta Rehovot. Namen tečaja je spoznati tudi ostale dejavnosti čebelarstva s predelavo čebeljih pridelkov v Yad Mordechaiu.

Tečaj je namenjen čebelarjem, ki vzrejajo ali nameravajo vzrejati matice za lastne potrebe ali prodajo, kot tudi bodočim čebelarjem.

Čebelnjak v Kibucu v Yad Mordechai je eden največjih v Izraelu, tako po številu čebeljih družin kot tudi po vzreji matic. Obsega okrog 2.000 družin, s katerimi letno pridelajo okrog 100 ton medu in so edini poklicni vzrejevalci matic v državi. Z okrog 20.000 oplojenimi maticami, matičniki in neoplojenimi maticami pokrivajo nad polovico potreb izraelskih čebelarjev (ostale matice uvozijo ali pa jih čebelarji pridelajo sami).

Velika pozornost je namenjena opravevanju kmetijskih kultur. Razen s čebelarstvom se Kibuc ukvarja tudi s pakiranjem medu ter predelavo hrane in zdravilnih sredstev na bazi čebeljih pridelkov (okrog 200 ton letno). Čebelarska sezona traja od začetka februarja do sredine decembra. Kibuc Yad Mordechai se ukvarja s kmetijstvom, ki poleg čebelarstva vključuje tudi sadjarstvo (pomaranče, limone in drugi agrumi, hruške, avokado, kivi, breskve), poljedelstvo (bombaž, koruza, sončnice, pšenica itd.), živinorejo (posestvo s 400 molznimi kravami, pitanje juncev) ter perutninarstvo.

V Kibucu proizvajajo tudi elektronske sisteme za kontrolo farmske vzreje živali in imajo obrate za pakiranje in predelavo čebeljih pridelkov in mleka.

PROGRAM:

1. dan – Polet iz Zagreba v Tel Aviv, prevoz z letališča do Kibuca, namestitev, počitek, popoldan in zvečer ogled Kibuca.

2. do 5. dan – Tečaj od 6.00 do 15.00 (odmor za zajtrk in kosilo), popoldan prosto.

6. in 7. dan – prosto.

8. do 12. dan – Tečaj od 6.00 do 15.00 (odmor za zajtrk in kosilo), popoldan prosto (8. do 12. dan strokovni izlet z obiskom Jeruzalema).

13. dan – prosto.

14. dan – Dopoldan prosto, zvečer povratek v Zagreb.

– Cena za tečaj znaša skupno 1850 DEM (450 ZUD za polet, ostalo v jugoslovanskih dinarjih. Polovico te vsote plačate po potrditvi prijave, ostalo pa 14 dni pred odhodom).

– Rok prijave je najpozneje 30 dni pred odhodom.

– Odhodi*:

I.–15. oktober

II.. – 29. oktober

III. – 12. november (*datum odhoda bo lahko spremenjen in preložen za en teden, kar bo znano do 15. 9.).

– V ceno je vključen polet Zagreb–Tel Aviv–Zagreb, prevoz letališče Kibuc–letališče, 14 polnih penzionov, tečaj in strokovni izlet z ogledom Jeruzalema.

– Namestitev v dvo in triposteljnih apartmajih ter hrana v restavraciji Kibuca, možnost sodelovanja v vseh družabnih, kulturnih in športnih aktivnostih Kibuca.

– Možnost organiziranja enodnevnih izletov v prostem času (z doplačilom za prevoz in vodiča).

– Možnost za samostojne izlete z javnimi prevoznimi sredstvi (avtobus: Tel Aviv okrog 1 ura in 30 minut, Jeruzalem 2 uri, Beer Sheva 1 ura in 30 minut ter Ashkelon 30 minut).

– Jugoslovansko vizo za Izrael si preskrbi vsak sam pri UNZ stalnega bivališča, vstopno vizo pa bo priskrbel organizator dva tedna pred odhodom.

ORGANIZATOR;

Pčelarski centar Kumrovec
41000 ZAGREB, Kačićeva 16,
tel. (041) 273-995, 273-959;
Mirko Čuruvija, dipl. inž. v.d. direktor;
prof. dr. Đuro Sulimanović,
predsednik ZNV Centra

ŠTEFAN HOZJAN

Konec junija je po krajši boleznini umrl naš zvesti član čebelar Štefan Hozjan iz Male Polane. Bil je eden marljivejših čebelarjev naše družine. Čebelaril je v zelenem Prekmurju, večkrat pa tudi na Pohorju.

Čebelar je bil zelo predan, bile pa so tudi v ponos kmetiji.

Po končani zadnji vojni se je z družino preselil na dom svoje žene, s katero sta se skupaj veselila čebelarskega uspeha in napredka. Največkrat delo ni bilo lahko, tudi dosežki ne vedno zadovoljivi, a zaradi požrtvovalnosti, veselja in ljubezni do marljivih živalic je vztrajal pri njem. Čebelaril pa je z več kot 50 čebeljimi družinami v AŽ panjih.

Za svoja prizadevanja in za napredek čebelarjenja je prejel odličje Anton Janša III. stopnje.

Ohranili ga bomo v lepem spominu.

**Čebelarska družina
Velika Polana
v Prekmurju**

STANKO KMETEC

Prelepega pomladnega dne je nenadoma umrl član Čebelarskega društva Turnišče pri Ptujju Stanko Kmetec. Vest o njegovi nenadni smrti je boleče odjeknila med čebelarji našega društva. Pokojni Stanko

Kmetec se je rodil leta 1917 v Lovrencu na Dravskem polju. Življenjska pot ga je popeljala od rodne grude, saj je postal gradbeni delovodja. Velika ljubezen do narave pa ga je pripeljala med čebelarje in lovce. Posebno se je posvetil čebelarstvu, ko se je upokojil. Zaradi ljubezni do narave si je med haloškimi griči postavil dom, ob njem pa lep čebeljak, v katerem je čebelaril vse do smrti.

Stanko je bil med člani našega društva zelo priljubljen, zato se ga bomo spominjali kot veselega in duhovitega moža. Na zadnji poti ga je pod okriljem čebelarskega prapora spremilo mnogo čebelarjev.

Ohranili ga bomo v lepem spominu.

**Čebelarsko društvo
Turnišče pri Ptujju**

V SPOMIN MARIJI GILČVERT

Avgusta smo se v Špitaliču pri Slovenskih Konjicah poslovili od najstarejše čebelarke z našega področja – Marije Gilčvert, rojene leta 1907. Odšla je tiho in skromno, kot je bilo njeno življenje, ki ga je lepšalo

tudi čebelarjenje. Po moževi smrti je leta 1963 samostojno čebelarila s 30-imi AŽ panji. Za vzorno in sodobno pridobivanje čebeljih pridelkov je prejela odličje Anton Janša III. stopnje. Ohranili jo bomo v lepem spominu.

FRANC LJUBEC

Čeprav je bil Franc Ljubic že v letih, nas je njegova smrt presenetila in pretresla. Prvi učenec znanega čebelarja Ivana Jurančiča je bil namreč kljub 77-tim letom še vedno zelo vitalen. Čebelariti je začel

že daljnega leta 1936. Njegovo čebelarstvo ni bilo veliko, a sovjim 65 družinam, s katerimi je čebelaril v AŽ panjih, je posvečal vso svojo skrb. Z veseljem se je udeleževal tudi predavanj in posvetov o čebelarstvu, svoje izkušnje pa je rad prenašal na mlajše čebelarje. Za vestno delo v družini je prejel tudi odličji Anton Janša III. in II. stopnje. Čebelarji čebelarske družine Cerkvenjak bomo pogrešali njegove premišljene nasvete. Ohranili ga bomo v lepem spominu.

**Čebelarska družina Ivan Jurančič
Cerkvenjak**

IVAN GRAŠIČ

Spomladi, ko so se čebele dodobra opomogle, smo se čebelarji poslovili od dolgoletnega člana Ivana Grašiča iz Nožic pri Radomljah. Njegovo življenje ni bilo lahko, saj je med vojno na sremski fronti postal vojni invalid. Čebelaril je s petnajstimi družinami. Dokler mu je zdravje dopuščalo, se je redno udeleževal vseh čebelarskih dejavnosti. Opravljal je tudi več odgovornih funkcij, saj je bil vrsto let član nadzornega odbora Čebelarske družine Homec ter član upravnega odbora Čebelarskega društva Domžale, bil pa je tudi čebelarski preglednik. Za vse zasluge je lansko jesen prejel odličje Anton Janša III. stopnje. Čebelarji naše družine ga bomo ohranili v trajnem spominu

**Čebelarska družina
Homec**

PAVLE KLADNIK

V začetku januarja smo se poslovili od našega dolgoletnega člana Pavleta Kladnika iz Radomelj. Rodil se je leta 1911 v številni kmečki in čebelarski družini. S čebelami se je srečal že v otroških letih, v zadnjem času pa je vestno čebelaril z desetimi družinami. Bil je vzoren član naše družine in se je redno udeleževal vseh čebelarskih aktivnosti. Opravljal je vrsto odgovornih dolžnosti, saj je bil več let član izvršilnega odbora Čebelarske družine Homec in njen praporščak, bil je član komisije za zdravstveno zaščito čebel in član nadzornega odbora pri Čebelarskem društvu Domžale. Svoje znanje in izkušnje je rad prenašal na mlajše. O njegovi prizadevnosti govorita tudi odličji Anton Janša III. in II. stopnje. Slednje je dobil dober mesec pred smrtjo.

Še dolgo nam bo ostal v prijaznem spominu.

**Čebelarska družina Homec in
Čebelarsko društvo Domžale**

JOŽE BOLANČ – 90-LETNIK

19. marca, na sv. Jožefa dan, ko so čebele ob lepem spomladanskem dnevu že lepo izletavale ter prinašale cvetni prah, smo besniški in nakelski čebelarji obiskali našega jubilaranta in najstarejšega čebelarja Jožeta Bolanča, po domače Beščarjevega ata, ob njegovem življenjskem jubileju ter 70-letnici njegovega čebelarjenja. Beščarjev ata je še kljub visoki starosti še vedno vnet čebelar, kot je bil že v mladih letih in še danes čebelari s 25 AŽ panji. Že pred vojno je bil eden od ustanoviteljev Čebelarske družine Naklo.

Bil je tudi eden od pobudnikov in ustanoviteljev čebelarske družine v domačem kra-

ju, v Besnici. Že med vojno je bil tudi njen prvi predsednik. Mlajšim čebelarjem je bil vedno v pomoč s strokovnimi nasveti. Vedno smo mu radi prisluhnili, saj se je vsak njegov stavek zaključil s čebelami. Ni bilo ne občnega zbora ne sestanka družine, da ata Jože ne bi bil navzoč. Za njegovo požrtvovalno in plodno delo je prejel odličje Anton Janša III. in II. stopnje ter več priznanj.

Besniški in nakelski čebelarji želimo jubilarantu še na mnoga leta ter obilo veselja pri njegovih čebelah.

**Čebelarska družina
Besnica**

POSLIKANE PANJSKE KONČNICE NEMŠKA INAČICA KASETE BORIS VIŠNOVEC

V Slovenskem čebelarju smo letos že večkrat poročali, da je Viba film izdelal film o poslikanih panjskih končnicah. Objavili smo tudi, da lahko pri Zvezi čebelarjev naročite slovensko in nemško verzijo kasete filma Poslikane panjske končnice.

Film je bil predvajan ves čas razstave »Človek in čebela« na Dunaju. Sodeloval je tudi na beograjskem festivalu kratkega in dokumentarnega filma v Beogradu. Nekajkrat so ga zavrteli v okviru prireditve Alpe-Adria na Gospodarskem razstavišču v Ljubljani. Imeli smo tudi nekaj predstav za idrijske šolarje v obnovljenem idrijskem kinematografu. Film je bil prikazan v Ljubljanski galeriji Labirint. Obiskovalci razstave »Človek in čebela«, ki je bila prikazana tudi v Ljubljani, so si ga v poletnih mesecih lahko ogledali pri obisku razstave. Naj povemo, da bo razstava panjskih končnic prihodnje leto v Münchnu, zato je že pripravljena nemška inačica kasete.

Tokrat bi želeli čebelarje in čebelarske

strokovnjake, ki delujejo po društvih, opozoriti, da lahko nemško inačico kasete filma Poslikane panjske končnice naročijo pri Zvezi čebelarskih društev na Cankarjevi ulici v Ljubljani. To obvestilo smo pripravili, da bi interesente seznanili, da gre za zelo kakovostno izvedbo kasete kot tudi posnetega komentarja k prizorom na filmu.

Poleg tega so slovenske pesmi opremljene s prevodi v nemškem jeziku, ki so zelo čitljivo vtisnjeni pod sliko. Pri tem delu so nam pomagali tako strokovnjaki s Slovenske akademije znanosti in umetnosti kot tudi zelo dobra tehnična izvedba prevoda, podnapisov in komentarja. Prav tako kakovostno bo opremljena tudi angleška inačica filma, ki je že v pripravi.

Opozoriti želimo vse, ki imate v tujini sorodnike ali pa sodelujete s podobnimi društvi v tujini, da je kasete filma najboljši ambasador slovenske kulture in tudi dragoceno darilo, ki ga lahko poklonimo ob najrazličnejših priložnostih.

Časopis Slovenski čebelar je ustanovilo »Slovensko čebelarsko društvo za Kranjsko, Štajersko Koroško in Primorsko« leta 1898.

Izdaja ga Zveza čebelarskih društev Slovenije, Cankarjeva 3/II, 61000 Ljubljana, tel.: (061) 210-992.

Časopis izhaja v Ljubljani vsakega 1. v mesecu in je oštevilčen z zaporedno številko meseca. Časopisni (izdajateljski) svet sestavljajo: Andrej Dvoršak, Ivan Esenko, mag. Franc Javornik, Andrej Jernej, inž. Ervin Kuhar, dipl. oec. Aleš Mižigoj, inž. Janez Poklukar.

Uredniški odbor sestavljajo: prof. Janez Mihelič, inž. Jože Babnik, Andrej Dvoršak, mag. Franc Javornik, inž. Janez Poklukar, Boris Slavec in Pavle Zaletel.

Glavni in odgovorni urednik: prof. Janez Mihelič

Lektorica: prof. Nuša Radinja

Letna naročnina za nečlane znaša 250,00 din. Posamezna številka pa stane 23,00 din.

Članarina, v katero je všteta tudi naročnina za Slovenski čebelar, znaša 190,00 din.

Člani imajo pravico do enega brezplačnega oglasa do 20 besed v tekočem letu, vsako nadaljnjo besedo pa plačajo po veljavnem ceniku za splošne oglase.

Cene reklamnih oglasov: cela stran 22.000 din, pol strani 11.000 din, četrt strani 5.500 din.

Popust pri ceni za 3- do 5-kratno objavo je 10 odstotkov, za 6- do 10-kratno objavo 20 odstotkov, za letoletno objavo 30 odstotkov. Cena splošnih oglasov je 4,60 din za besedo, enaka cena velja tudi za osmrtnice, ki presegajo 40 besed.

Številka dinarskega žiro računa pri SDK v Ljubljani je: 50101-678-48636.

Po mnenju št. 421-1/74 pristojnega republiškega organa je časopis oproščen temeljnega davka od prometa proizvodov.

Tiska Tiskarna KURIR Ljubljana, Parmova 39.

Rokopisov in nenaročenih fotografij ne vračamo.

OPOZORILO ČEBELARSKIM ORGANIZACIJAM

Pred zaključkom leta se na vseh ravneh pripravljajo osnutki načrtov za prihodnje koledarsko leto, zato vas opozarjamo, da v čebelarških družinah, društvih in občinskih zvezah čimprej pripravite predloge zahtevkov za sofinanciranje čebelarstva v prihodnjem letu. Pisne predloge čimprej naslovite na pristojne občinske upravne organe, ki so zadolženi za kmetijstvo.

V zahtevkih navedite število čebelarjev, število pridobitnih panjev, s katerimi čebelarite, vaše načrte za izobraževanje in strokovno usposabljanje čebelarjev in čebelarškega naraščaja, program zatiranja čebeljih bolezni s sofinanciranjem nakupa zdravil, predlog regresiranja nakupa matic, krmnega sladkorja, repromateriala itd., morebitni načrt pogozdovanja oziroma zasaja-

nja medovitega rastlinja idr. Vsako od navedenih dejavnosti realno ovrednotite in predlagajte odstotek sofinanciranja s strani občinskih organov.

Tistim čebelarским organizacijam, ki delujejo na območju ene občine, niso pa združene v občinsko zvezo ali društvo, predlagamo, da se pred sestavljanjem in odpošiljanjem svojih predlogov občinskemu organom dogovorijo o enotnem vrednotenju določenih dejavnosti, in če je le mogoče, tudi o skupnem nastopu pred občinskimi organi. S takim pristopom bodo vaši predlogi odmevnejši, zato je večja verjetnost, da bodo upoštevani v osnutku občinskih kmetijskih načrtov.

Strokovna služba ZČDS

MIZARSTVO KRŽE – z dolgoletno tradicijo – VRHNIKA

Izdelujemo kvalitetne AŽ panje po konkurenčnih cenah. Panji so iz kvalitetnega smrekovega leša in rogljičeni (cinkani). Satniki so iz lipovega leša in vrtani za žičenje. Desetsatne AŽ panje lahko dobite takoj, za ostale vrste panjev tipa AŽ pa sprejemamo naročila.

Franc Krže, Idrijska 3, 61360 VRHNIKA, telefon (061) 751-317.

MALI OGLASI

PRODAM TAM 5000 kasonar. Zdenko Margarit. Župančičeva 27, Kranj, tel.: (064) 35-919.

PRODAM 30 AŽ 10 satarjev, 20 LR panjev s čebelami in kontejner za prevoz čebel za 32 AŽ panjev. Alojz Luin, Vegova 6, Koper, tel.: (066) 23-631.

UGODNO PRODAM TAM 4500, predelan v prevozni čebelnjak, registriran do maja 1991. Janez Firm, Pod bregom 24, Črnuče, tel.: (061) 374-835.

PRODAM nedokončan kontejner za 40 AŽ panjev, prirejen za vsak tovornjak. Telefon (061) 340-527.

ČEBELARJI

Izdelujem in prodajam praktično plastično embalažo – lonček za med 3,3 dcl s pokrovom bele in prozorne barve. Cena zelo ugodna. Informacije tel.: (061) 445-319.